

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 8 декември 2023 г.
(OR. en)

13573/23

LIMITE

ACP 89
WTO 145
COAFR 328
RELEX 1106

Междуинституционално досие:
2023/0337 (NLE)
2023/0338 (NLE)

ЗАКОНОДАТЕЛНИ АКТОВЕ И ДРУГИ ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ

Относно: Споразумение за икономическо партньорство между Европейския съюз, от една страна, и Република Кения, член на Източноафриканската общност, от друга страна

СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ИКОНОМИЧЕСКО ПАРТНЬОРСТВО
МЕЖДУ
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,
ОТ ЕДНА СТРАНА,
И
РЕПУБЛИКА КЕНИЯ, ЧЛЕН НА ИЗТОЧНОАФРИКАНСКАТА ОБЩНОСТ,
ОТ ДРУГА СТРАНА

СТРАНИТЕ ПО СПОРАЗУМЕНИЕТО

ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ

(наричан по-нататък „ЕС“),

от една страна, и

РЕПУБЛИКА КЕНИЯ

(наричана по-нататък „държавата партньор от ИАО“),

от друга страна,

наричани по-нататък поотделно „страната“ и заедно „страните“,

КАТО ПРИПОМНЯТ ангажиментите си в рамките на Маракешкото споразумение за създаване на Световната търговска организация (СТО), съставено на 15 април 1994 г.,

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД Споразумението от Джорджтаун за Организацията на групата държави от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн, сключено на 6 юни 1975 г.,

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД Споразумението за партньорство между членовете на групата страни от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн, от една страна, и Европейската общност и нейните държави членки, от друга страна, подписано в Котону на 23 юни 2000 г., изменено за първи път в Люксембург на 25 юни 2005 г. и за втори път в Уагадугу на 22 юни 2010 г., наричано по-долу „Споразумението от Котону“, и заменящото го споразумение,

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД Договора за създаване на Източноафриканската общност (ИАО), подписан в Аруша на 30 ноември 1999 г., и неговия Протокол за създаване на митнически съюз на Източноафриканската общност,

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД Споразумението за икономическо партньорство между държавите партньори от Източноафриканската общност, от една страна, и Европейския съюз и неговите държави членки, от друга страна, преговорите по което приключиха на 16 октомври 2014 г. (наричано по-долу „СИП между ЕС и ИАО“),

КАТО ИЗРАЗЯВАТ ОТНОВО желанието си за по-голямо единство в Африка и за постигане на целите на Договора за създаване на Африканската икономическа общност,

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз,

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че държавата(ите) партньор(и) от ИАО и ЕС са постигнали съгласие, че тяхното търговско и икономическо сътрудничество трябва да има за цел насърчаването на плавното и постепенно интегриране на държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (АКТБ) в световната икономика, като надлежно се отчита техният политически избор, равнище на развитие и приоритети за развитие, като така се насърчава тяхното устойчиво развитие и се допринася за премахването на бедността в държавата(ите) партньор(и) от ИАО,

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ ОТНОВО, че настоящото споразумение трябва бъде съвместимо с целите и принципите на Споразумението от Котону, и по-специално с разпоредбите на част 3, дял II от него относно икономическото и търговското сътрудничество, и със съответните разпоредби на заменящото го споразумение,

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ ОТНОВО, че настоящото споразумение трябва да служи като инструмент за развитие и да насърчава устойчивия растеж, да повишава производителността и капацитета на държавата(ите) партньор(и) от ИАО по отношение на предлагането, да насърчава структурното преобразуване на икономиката(ите) на държавата(ите) партньор(и) от ИАО и нейната(тяхната) диверсификация и конкурентоспособност и да води до развитие на търговията, привличане на инвестиции, технологии и създаване на работни места в държавата(ите) партньор(и) от ИАО,

КАТО ИЗРАЗЯВАТ ОТНОВО необходимостта да се гарантира, че се отделя специално внимание на регионалната интеграция и предоставянето на специално и диференцирано третиране на всяка(всички) държава(и) партньор(и) от ИАО, като при това се запазва специалното третиране на най-слаборазвитите държава(и) партньор(и) от ИАО,

КАТО ПРИЗНАВАТ, че за повишаване на жизнения стандарт в държавата(ите) партньор(и) от ИАО се изискват съществени инвестиции,

КАТО ИЗТЪКВАТ ОТНОВО, че настоящото споразумение има за цел прилагането на разпоредбите на СИП между ЕС и ИАО,

СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

ЧАСТ I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 1

Обхват на споразумението

Страните сключват споразумение за икономическо партньорство (СИП) (наричано по-долу „настоящото споразумение“). Настоящото споразумение обхваща следното:

- а) общи разпоредби;
- б) търговия със стоки;
- в) рибарство;
- г) селско стопанство;
- д) икономическо сътрудничество и сътрудничество за развитие;
- е) институционални разпоредби;
- ж) предотвратяване и уреждане на спорове;
- з) общи изключения;

- и) общи и заключителни разпоредби; и
- й) приложения, протоколи и съвместни изявления.

ЧЛЕН 2

Цели

1. Целите на настоящото споразумение са:
 - а) да допринесе за икономическия растеж и развитие чрез установяване на засилено и стратегическо партньорство за търговия и развитие, което съответства на целта за устойчиво развитие;
 - б) да насърчава регионалната интеграция, икономическото сътрудничество и доброто управление в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
 - в) да насърчава постепенната интеграция на държавата(ите) партньор(и) от ИАО в световната икономика, в съответствие с нейния(техния) политически избор и приоритети за развитие;
 - г) да насърчава структурното преобразуване на икономиката(ите) на държавата(ите) партньор(и) от ИАО и нейната(тяхната) диверсификация и конкурентоспособност чрез увеличаване на капацитета по отношение на производството, предлагането и търговията;
 - д) да подобри капацитета на държавата(ите) партньор(и) от ИАО в областта на търговската политика и въпросите, свързани с търговията;

- е) да създаде и въведе ефикасна, предвидима и прозрачна регионална регулаторна рамка за търговията и инвестициите в държавата(ите) партньор(и) от ИАО, като по този начин се окаже благоприятно въздействие върху условията за увеличаване на инвестициите и инициативите в частния сектор; и
- ж) да укрепва съществуващите връзки между страните на основата на солидарността и взаимния интерес. За тази цел, в съответствие с правата и задълженията на страните в рамките на СТО, настоящото споразумение подобрява търговските и икономическите отношения, оказва подкрепа за развитието на една нова търговска динамика между страните посредством последователната и асиметрична либерализация на търговията между тях и засилва, разширява и задълбочава сътрудничеството във всички области от значение за търговията и инвестициите.
2. В съответствие с членове 34 и 35 от Споразумението от Котону и съответните разпоредби на заменящото го споразумение, целите на настоящото споразумение също така са:
- а) да се утвърди споразумение, съобразено с член XXIV от Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г. (ГАТТ от 1994 г.);
- б) да улесни продължаването на търговията от страна на държавата(ите) партньор(и) от ИАО при условия, които не са по-неблагоприятни от условията в рамките на Споразумението от Котону или на заменящото го споразумение;
- в) да установи рамката и обхвата на евентуалните преговори по други въпроси, включително относно търговията с услуги, свързаните с търговията въпроси, посочени в Споразумението от Котону или в заменящото го споразумение, както и всяка друга област от интерес за двете страни;

ЧЛЕН 3

Клауза за договоряне на допълнителни разпоредби

Страните се ангажират в срок от пет (5) години след датата на влизане в сила на настоящото споразумение да приключат преговорите в изброените по-долу области:

- а) търговия с услуги;
- б) свързани с търговията въпроси, а именно:
 - і) политика в областта на конкуренцията;
 - іі) инвестиции и развитие на частния сектор;
 - ііі) търговия, околна среда и устойчиво развитие;
 - іv) права на интелектуална собственост;
 - v) прозрачност в областта на обществените поръчки;
- в) всяка друга област, за която страните постигнат съгласие.

ЧЛЕН 4

Принципи

Настоящото споразумение се основава на следните принципи:

- а) надграждане върху постиженията на Споразумението от Котону и заменящото го споразумение;
- б) укрепване на интеграцията в региона на ИАО;
- в) осигуряване на асиметричен подход в полза на държавата(ите) партньор(и) от ИАО при либерализацията на търговията и при прилагането на свързаните с търговията мерки и на инструментите за търговска защита;
- г) предоставяне на възможност на държавата(ите) партньор(и) от ИАО да запази(ят) регионалните преференции по отношение на други африкански държави и региони, без задължение да ги предоставя(т) и на ЕС; и
- д) допринасяне за повишаване на капацитета на държавата(ите) партньор(и) от ИАО по отношение на производството, предлагането и търговията.

ЧАСТ II

ТЪРГОВИЯ СЪС СТОКИ

ЧЛЕН 5

Обхват и цели

1. Разпоредбите на настоящата част се прилагат за всички стоки с произход от ЕС и от държавата(ите) партньор(и) от ИАО.
2. Целите в областта на търговията със стоки са:
 - а) осигуряване на условия за изцяло освободен от мита и квоти достъп до пазара на ЕС за стоки с произход от държавата(ите) партньор(и) от ИАО на основата на сигурност, дългосрочност и предвидимост в съответствие с установените в настоящото споразумение ред и условия;
 - б) постепенно и плавно либерализиране на пазара(ите) на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за стоки с произход от ЕС в съответствие с установените в настоящото споразумение ред и условия; и
 - в) запазване и подобряване на условията за достъп до пазара, за да се гарантира, че държавата(ите) партньор(и) от ИАО се извлича(т) напълно ползите от настоящото споразумение.

ДЯЛ I

МИТА И СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА СТОКИ

ЧЛЕН 6

Мита

1. Понятието „мито“ обхваща всеки налог или всякакъв вид такса, налагани върху или във връзка с вноса на стоки, и всякаква форма на допълнителен данък или допълнителна такса във връзка с такъв внос, но не включва:

- а) такси, равностойни на вътрешни данъци, налагани както върху внесени, така и върху местно произведени стоки, в съответствие с член 20;
- б) антидъмпингови, изравнителни или защитни мерки, прилагани в съответствие с разпоредбите на дял VI; и
- в) възнаграждения или други такси, налагани в съответствие с член 8.

2. Базовото мито, към което впоследствие трябва да се приложат последователните намаления, е определеното в графиците за либерализиране на митата на всяка от страните за всеки продукт.

ЧЛЕН 7

Класиране на стоките

1. Класирането на търгуваните стоки, попадащи в обхвата на настоящото споразумение, е определено в съответната тарифна номенклатура на всяка от страните в съответствие с Международната конвенция по хармонизираната система за описание и кодиране на стоките (ХС).
2. Страните обменят цялата необходима информация, в срок от три (3) месеца след тарифно изменение или промяна в ХС, относно прилаганите от тях мита и номенклатурите, съответстващи на продуктите, изброени в приложения I и II.

ЧЛЕН 8

Възнаграждения и други такси

Възнагражденията и другите такси, посочени в член 6, параграф 1, буква в), са ограничени до размера на приблизителната стойност на извършените услуги и не трябва да представляват косвен начин за закрила на местните продукти, нито облагане на вноса за данъчни цели. Не се налагат свързани с търговията възнаграждения и такси за предоставяне на консулски услуги.

ЧЛЕН 9

Правила за произход

1. За целите на настоящата част понятието „с произход от“ означава съответствие с условията за произход съгласно приложимото право на страната вносител^{1 2}.
2. Съветът по СИП, създаден съгласно член 104 (наричан по-нататък „Съветът по СИП“), приема с решение протокол, уреждащ правилата за произход, най-късно пет (5) години след датата на влизане в сила на настоящото споразумение. Параграф 1 от настоящия член престава да се прилага от началния момент на прилагане на посочения протокол.
3. Ако при изтичането на петгодишния срок, посочен в параграф 2, страните не са приели посочения протокол, Съветът по СИП прави оценка на прилагането на параграф 1 и може да вземе решение да удължи петгодишния срок.

¹ От съображения за правна сигурност се уточнява, че при определянето на съответствието на дадена мярка с настоящото споразумение съгласно част VII, дял II съответният арбитражен комитет може да вземе предвид, когато е целесъобразно, правото на една от страните. Когато прави това, арбитражният комитет се придържа към преобладаващото тълкуване на съответното право от съдилищата или органите на тази страна, като евентуалният смисъл, придаван на правото от арбитражният комитет, не обвързва съдилищата или органите на посочената страна.

² Когато се внасят в Сеута и Мелила, продуктите с произход от държавата партньор от ИАО се ползват във всички отношения от същия митнически режим, като прилагания спрямо продуктите с произход от митническата територия на ЕС съгласно протокол 2 към Акта относно условията за присъединяване на Кралство Испания и Португалската република и промените в договорите (ОВ ЕС L 302, 15.11.1985 г., стр. 23). Държавата партньор от ИАО прилага спрямо вноса на продукти, попадащи в обхвата на настоящото споразумение и с произход от Сеута и Мелила, същия митнически режим като прилагания към продуктите, внесени от ЕС и с произход от него.

ЧЛЕН 10

Мита за продукти с произход от държавата(ите) партньор(и) от ИАО

Продуктите с произход от държавата(ите) партньор(и) от ИАО се внасят в ЕС без мита при условията, определени в приложение I.

ЧЛЕН 11

Мита за продукти с произход от ЕС

Продуктите с произход от ЕС се внасят в държавата(ите) партньор(и) от ИАО при условията, посочени в графика за либерализиране на митата в приложение II.

ЧЛЕН 12

Запазване на съществуващото положение

1. Страните се споразумяват да не увеличават прилаганите от тях мита за продукти, предмет на либерализация съгласно настоящото споразумение, с изключение на мерките, приети в съответствие с членове 48, 49 и 50.

2. С цел да се запазят перспективите за по-всеобхватни процеси на регионална интеграция в Африка, страните могат да решат в рамките на Съвета по СИП да изменят равнището на митата, определени в приложения Па, Пб и Пв към настоящото приложение, които могат да се прилагат по отношение на продукт с произход от ЕС при вноса му в държавата(ите) партньор(и) от ИАО. Страните гарантират, че подобни изменения не водят до несъвместимост на настоящото споразумение с изискванията на член XXIV от ГАТТ от 1994 г.

ЧЛЕН 13

Движение на стоки

1. Митата върху стоки, които са с произход от едната от страните и се внасят на територията на другата страна, се налагат еднократно.
2. Всяко мито, платено при внос в държава партньор от ИАО, се възстановява напълно за стоки, които напускат държавата партньор от ИАО на първоначалния внос, за да бъдат изпратени за друга държава партньор от ИАО. Митото се плаща в държавата партньор от ИАО, в която се извършва потреблението на стоките.
3. Страните се споразумяват да си сътрудничат с оглед улесняване на движението на стоки и опростяване на митническите процедури.

ЧЛЕН 14

Мита и данъци върху износа

1. Някоя от страните не въвежда нови мита или данъци във връзка с износа на стоки за другата страна, които превишават тези, които са налагани по отношение на сходни продукти, предназначени за продажба на вътрешния пазар.
2. Независимо от параграф 1, държавата(ите) партньор(и) от ИАО може(могат) да наложи(ат), след като уведоми(ят) ЕС, временно мито или данък във връзка с износа на стоки при следните обстоятелства:
 - а) за насърчаване на развитието на местната промишленост;
 - б) за запазване на стабилността на националната валута, когато нарастването на световните цени на стока за износ създава риск от повишаване на стойността на валутата, или
 - в) за защита на приходите, продоволствената сигурност и околната среда.
3. Такива данъци следва да бъдат прилагани спрямо ограничен брой продукти за ограничен срок и подлежат на преглед от Съвета по СИП след четиридесет и осем (48) месеца с оглед на необходимостта от тяхното подновяване.
4. Всяко по-благоприятно третиране, състоящо се от или във връзка с данъци, прилагани от държавата(ите) партньор(и) от ИАО върху износа на всякакви продукти, предназначени за която и да е основна търговска и икономическа сила, от датата на влизане в сила на настоящото споразумение се предоставя на сходния продукт, предназначен за територията на ЕС.

5. За целите на настоящия член и член 15 „основна търговска и икономическа сила“ означава всяка развита държава или всяка държава, чийто дял в световния износ на стоки възлиза на над 1 % през годината преди влизането в сила на споразумението за свободна търговия, посочено в член 15, или всяка група държави, действащи самостоятелно, колективно или посредством споразумение за свободна търговия, чийто общ дял в световния износ на стоки възлиза на над 1,5 % през годината преди влизането в сила на споразумението за свободна търговия, посочено в член 15¹.

ЧЛЕН 15

По-благоприятно третиране въз основа на споразумение за свободна търговия

1. По отношение на стоките, попадащи в обхвата на настоящата част, ЕС предоставя на държавата(ите) партньор(и) от ИАО всяко по-благоприятно третиране, приложимо в резултат на присъединяването на ЕС към споразумение за свободна търговия с трета страна след подписването на настоящото споразумение.
2. По отношение на стоките, попадащи в обхвата на настоящата част, държавата(ите) партньор(и) от ИАО предоставя(т) на ЕС всяко по-благоприятно третиране, приложимо в резултат на присъединяването на държавата(ите) партньор(и) от ИАО към споразумение за свободна търговия с основна търговска и икономическа сила след подписването на настоящото споразумение. Ако ЕС може да докаже, че е получил по-малко благоприятно третиране от предоставеното от държавата(ите) партньор(и) от ИАО на която и да било друга основна търговска и икономическа сила, страните, доколкото е възможно, се консултират и съвместно решават как най-добре да приложат настоящия параграф във всеки отделен случай.

¹ Това изчисление трябва да се основава на официални данни на СТО за водещите износители в световната търговия със стоки (като се изключва търговията в рамките на ЕС).

3. Разпоредбите на настоящата част не се тълкуват така, че да създават за страните задължение да разширят реципрочно преференциално третиране, приложимо в резултат на участието на някоя от тях в споразумение за свободна търговия с трета страна към датата на подписване на настоящото споразумение.
4. Параграф 2 не се прилагат по отношение на търговски споразумения между държавата(ите) партньор(и) от ИАО и групата държави от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн или други африкански държави и региони.
5. За целите на настоящия член „споразумение за свободна търговия“ означава споразумение, което съществено либерализира търговията и в значителна степен премахва дискриминационните мерки и/или забранява въвеждането на нови или по-дискриминационни мерки между страните при влизането в сила на посоченото споразумение или в разумен срок.

ЧЛЕН 16

Специални разпоредби относно административното сътрудничество

1. Страните се споразумяват, че административното сътрудничество е от съществено значение за прилагането и контрола на преференциалното третиране, предоставено съгласно настоящата част, и подчертават своята ангажираност в борбата с нередностите и измамите в сферата на митниците и свързаните с тях области.
2. В случаите, в които едната страна е установила въз основа на обективна информация липса на административно сътрудничество и/или нередности или измами, същата страна може да спре съответното преференциално третиране на въпросния(те) продукт(и) в съответствие с настоящия член.

3. За целите на настоящия член липса на административно сътрудничество се определя, *inter alia*, като:

- а) системно нарушение на задължението за проверка на статута на произход на съответния(те) продукт(и);
- б) системен отказ или неоснователно забавяне на провеждането на последваща проверка на доказателството за произход на съответния продукт и/или на съобщаването на резултатите от нея;
- в) системен отказ или неоснователно забавяне при получаването на разрешение за провеждане на дейности по административно сътрудничество с цел проверка на истинността на документите или точността на информацията, които са от значение за предоставянето на преференциалното третиране.

4. Нередност или измама може да се установи, *inter alia*, когато се стигне до рязко увеличаване, без задоволително обяснение, на вноса на стоки, надвишаващо обичайното равнище на производство и капацитета за износ на другата страна, което е свързано с обективна информация относно нередности или измама.

5. Прилагането на спирането е в зависимост от следните условия:
- а) страната, която е установила въз основа на обективна информация липса на административно сътрудничество и/или наличие на нередности или измама, уведомява без неоснователно забавяне Комитета на висшите служители, създаден съгласно член 106 (наричан по-нататък „Комитетът на висшите служители“) за своята констатация, както и за обективната информация по случая, и започва консултации в рамките на Комитета на висшите служители въз основа на цялата имаща отношение информация и обективните констатации с цел намиране на приемливо за двете страни решение;
 - б) когато страните са започнали консултации в рамките на Комитета на висшите служители, посочен в буква а), и не са успели да постигнат съгласие по приемливо решение в продължение на три (3) месеца след уведомяването, засегнатата страна може да спре прилагането на преференциалното третиране на съответния(те) продукт(и), като съветът по СИП се уведомява без неоснователно забавяне за всяко спиране;
 - в) спирането съгласно настоящия член се ограничава до необходимото за защита на финансовите интереси на засегнатата страна, срокът му не надхвърля шест (6) месеца и може да бъде подновен, като във връзка със спирането се провеждат периодични консултации в рамките на Комитета на висшите служители, по-специално с оглед на прекратяване на прилагането му веднага щом отпаднат условията за прилагането му.
6. Едновременно с уведомяването на Комитета на висшите служители съгласно параграф 5, буква а), уведомяващата страна публикува известие до вносителите в своя официален вестник. В известието за вносителите следва да се посочи, че е налице констатация за съответния продукт въз основа на обективна информация за липса на административно сътрудничество и/или за наличие на нередности или измами.

ЧЛЕН 17

Отстраняване на административни грешки

В случай на грешка от страна на компетентните органи при правилното управление на преференциалната система при износ, и по-специално при прилагането на правилата за произход, приложими за целите на настоящото споразумение относно определението на понятието „продукти с произход“ и методите на административно сътрудничество, когато тази грешка води до последици по отношение на вносните мита, страната, изправена пред такива последици, може да поиска от Комитета на висшите служители да разгледа възможността за приемане на всички подходящи мерки с оглед разрешаване на възникналия проблем.

ЧЛЕН 18

Митническо остойностяване

1. Член VII от ГАТТ от 1994 г. и Споразумението за прилагане на член VII от ГАТТ от 1994 г. уреждат правилата за митническото остойностяване, прилагани по отношение на търговията между страните.
2. Страните си сътрудничат с цел постигане на общ подход към въпросите, свързани с митническото остойностяване.

ДЯЛ II

НЕТАРИФНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 19

Забрана за количествени ограничения

1. Всички забрани или ограничения по отношение на вноса, износа или продажбата за износ между страните, различни от митата, данъците, възнагражденията и другите такси, предвидени в член 6, независимо дали се налагат на практика посредством квоти, лицензии за внос или износ или други мерки, се премахват на датата на влизане в сила на настоящото споразумение. В търговията между страните не се въвеждат нови мерки от такъв характер. Настоящият член се прилага, без да се засягат разпоредбите на дял VI от настоящата част.
2. Параграф 1 от настоящия член не обхваща следното:
 - а) забрани или ограничения по отношение на износа, прилагани временно, с цел предотвратяване или преодоляване на критичен недостиг на хранителни стоки или други продукти, които са от съществено значение за договарящата страна износител;
 - б) забрани или ограничения по отношение на вноса и износа, необходими за прилагането на стандарти или правила относно класиране, окачествяване или предоставяне на пазара на стоки в рамките на международната търговия.

ЧЛЕН 20

Национално третиране по отношение на вътрешното облагане и регулиране

1. Внасяните продукти с произход от една от страните не могат да бъдат облагани пряко или косвено с никакви вътрешни данъци или други вътрешни такси, надвишаващи тези, които са пряко или косвено прилагани по отношение на сходни местни продукти на другата страна. Освен това страните не налагат по никакъв друг начин вътрешни данъци или други вътрешни такси с цел предоставяне на защита на своето производство.
2. Внасяните продукти с произход от едната от страните се ползват с третиране, не по-малко благоприятно от третирането, предоставяно на сходни местни продукти на другата страна в рамките на всички законови и подзаконови актове и изисквания, които се прилагат по отношение на тяхната вътрешна продажба, предлагане за продажба, покупка, транспортиране, търговско разпространение или употреба. Настоящият параграф не възпрепятства прилагането на диференцирани вътрешни транспортни такси, които се основават изключително на икономическата експлоатация на транспортните средства, а не на произхода на продукта.
3. Никоя от страните не може да установява или да поддържа каквито и да било вътрешни количествени правила относно смесването, преработването или употребата на продукти в определени количества или пропорции, които пряко или косвено изискват определено количество или пропорция от даден продукт, предмет на регулиране, да бъде доставяно от местни източници. Освен това никоя страна не може да прилага вътрешни количествени правила с цел защита на своето производство.
4. Настоящия член не е пречка за изплащането на субсидии изключително на националните производители, включително плащания на националните производители, произтичащи от постъпления от вътрешни данъци или такси, прилагани в съответствие с настоящия член, и субсидиране, осъществено посредством закупуване на национални продукти от органите на публичната власт.

5. Настоящият член не се прилага за законови и подзаконови актове, процедури или практики, свързани с обществените поръчки.

ЧЛЕН 21

Добро управление в областта на данъчното облагане

Страните признават значението на сътрудничеството по отношение на принципите на добро управление в областта на данъчното облагане, осъществявано от съответните органи в съответствие с националните им законови и подзаконови актове в тази област.

ДЯЛ III

МИТНИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО И УЛЕСНЯВАНЕ НА ТЪРГОВИЯТА

ЧЛЕН 22

Обхват и цели

1. Страните признават важната роля на митническото сътрудничество и улесняването на търговията в динамичния контекст на световната търговия и се споразумяват:
 - а) да засилят сътрудничеството си и да гарантират, че съответните законодателство и процедури, както и административният капацитет на техните администрации постигат целта за насърчаване на улесняването на търговията;

б) относно необходимостта за държавата(ите) партньор(и) от ИАО от преходни периоди и изграждане на капацитет, за да прилага(т) безпроблемно разпоредбите на настоящия дял.

2. Целите на настоящия дял са:

а) улесняване на търговията между страните;

б) насърчаване на хармонизацията на митническото законодателство и процедури на регионално равнище;

в) предоставяне на подкрепа на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, за да се засили процесът по улесняване на търговията;

г) предоставяне на подкрепа на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за прилагане на настоящото споразумение и други международни най-добри митнически практики; и

д) засилване на сътрудничеството между митническите органи на страните и други свързани с тях гранични служби.

ЧЛЕН 23

Митническо сътрудничество и административна взаимопомощ

1. С цел да се осигури спазването на разпоредбите на настоящия дял и да се отговори ефективно на определените в член 22 цели, страните:

а) обменят информация относно митническото законодателство и процедури;

- б) разработват съвместни инициативи в договорени помежду им области;
- в) си сътрудничат в следните сфери:
- i) модернизация на митническите системи и процедури, както и намаляване на времето за митническо оформяне;
 - ii) опростяване и хармонизиране на митническите процедури и търговските формалности, включително на тези, свързани с вноса, износа и транзита;
 - iii) подобряване на регионалните системи за транзит;
 - iv) подобряване на прозрачността в съответствие с член 24, параграф 3;
 - v) изграждане на капацитет, включително финансова и техническа помощ за държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
 - vi) други въпроси в областта на митниците, договорени между страните;
- г) приемат, доколкото е възможно, общи позиции в рамките на международни организации в областта на митниците и улесняването на търговията, като СТО, Световната митническа организация (СМО), Организацията на обединените нации (ООН) и Конференцията на Обединените нации за търговия и развитие (УНКТАД);
- д) насърчават координацията между всички имащи отношение служби, както в рамките на собствената им територия, така и извън нея.

2. Независимо от параграф 1, страните си предоставят административна взаимопомощ по митническите въпроси в съответствие с разпоредбите на протокол 1.

ЧЛЕН 24

Митническо законодателство и процедури

1. Страните се споразумяват, че съответните им търговски и митнически законодателства и процедури се основават на международните инструменти и стандарти, приложими в областта на митниците и търговията, включително съществените елементи на ревизираната Конвенция от Киото за опростяване и хармонизация на митническите процедури, съставена в Брюксел на 26 юни 1999 г., съществените елементи на Рамката от стандарти на СМО за сигурност и улесняване на глобалната търговия, базата данни на СМО и Конвенцията по ХС.
2. Страните се споразумяват, че съответните им търговски и митнически законодателства и процедури се основават на:
 - а) необходимостта от закрила и улесняване на законната търговия посредством ефективно прилагане и спазване на изискванията, предвидени в митническото законодателство;
 - б) необходимостта от избягване на излишната и дискриминационна тежест за икономическите оператори, необходимостта от защита срещу измамите и корупцията, както и необходимостта да бъдат допълнително улеснени операторите, които постигат високи равнища на съответствие с митническото законодателство и процедури;

- в) необходимостта от използване на единен административен документ или негов електронен еквивалент с цел изготвяне на митнически декларации съответно в ЕС и в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- г) съвременни митнически практики, включително оценка на риска, опростени процедури за въвеждане и освобождаване на стоките, контрол след освобождаването и одит;
- д) постепенното развиване на системите, включително и на системите, основаващи се на информационните технологии, за операции по внос и транзит, за да се улесни обменът на информация между икономическите оператори, митническите администрации и другите служби;
- е) принципа, че санкциите, налагани при маловажни нарушения на митнически разпоредби или процедурни изисквания, са пропорционални и че тяхното прилагане не води до неоснователно забавяне на митническото оформяне;
- ж) система от задължителни правила по митническите въпроси, по-специално по отношение на тарифното класиране и правилата за произход, в съответствие с правилата, предвидени в регионалното и/или националното законодателство;
- з) необходимостта от прилагане на възнаграждения и такси, които са съизмерими с услугите, предоставени във връзка с конкретна сделка, а не са изчислени на адвалорна основа. Не се налагат възнаграждения и такси за предоставяне на консулски услуги във връзка с търговия със стоки;
- и) премахването на всички изисквания за задължително използване на предекспедиционни проверки по смисъла на Споразумението на СТО за предекспедиционна проверка или на еквивалентни изисквания;
- й) премахването на всички изисквания за задължително използване на митнически посредници, както и наличие на прозрачни, недискриминационни и пропорционални правила за тяхното лицензиране.

3. С цел подобряване на работните методи и гарантиране на прозрачността и ефикасността на митническите операции страните:

- а) предприемат по-нататъшни стъпки за опростяване и стандартизиране на документацията и търговските формалности, за да стане възможно бързото освобождаване и митническото оформяне на стоките;
- б) осигуряват ефикасни, бързи и недискриминационни процедури, които дават възможност за обжалване на административните действия, постановления и решения на митническите и другите служби, които засягат вноса, износа или транзитно преминаващите стоки; тези процедури трябва да бъдат леснодостъпни за всички предприятия;
- в) гарантират поддържането на интегритет посредством прилагането на мерки, които отразяват принципите на съответните международни конвенции и инструменти.

ЧЛЕН 25

Улесняване на транзитното преминаване

1. Страните гарантират свободното транзитно преминаване през тяхната територия по най-удобните маршрути. Всяко налагане на ограничение, контрол или изисквания трябва да бъде недискриминационно, пропорционално и прилагано по еднакъв начин.

2. Дадена страна може да изисква транзитният трафик през нейната територия да влиза през отделна митница и да се извършва по определени маршрути. Ако дадена страна изисква използването на такива маршрути, тя следва да прави това в пълно съответствие с член V, параграф 3 от ГАТТ от 1994 г.

3. Без да се засяга провеждането на законосъобразни митнически проверки, всяка страна предоставя не по-малко благоприятно третиране на транзитно преминаващите от територията на другата страна стоки от третирането, предоставяно на местните стоки.
4. Страните въвеждат режими на транспортиране под митнически контрол, които позволяват транзита на стоки без плащане на мита или други такси с равностоен ефект, при условие че бъде дадена подходяща гаранция в съответствие с регионалното и/или националното митническо законодателство.
5. Страните насърчават и прилагат регионалните договорености в областта на транзита.
6. Страните насърчават сътрудничеството между всички заинтересовани служби, както на собствената територия, така и извън нея.
7. Законодателството на страните се основава на международните стандарти и инструменти в областта на транзита.

ЧЛЕН 26

Отношения с деловите среди

Страните се споразумяват да:

- а) гарантират, че всички законодателни актове, процедури, както и възнаграждения и такси се оповестяват публично, доколкото е възможно, посредством електронни или други подходящи средства, и когато е възможно, предоставят необходимите разяснения;

- б) провеждат своевременни и редовни консултации с представители на търговските среди по законодателни предложения и процедури, свързани с въпросите на митниците и търговията;
- в) въвеждат нови законодателни актове и процедури или ги изменят по начин, който позволява на търговците да се подготвят добре, за да ги спазват;
- г) оповестяват публично съответните известия от административен характер, включително изискванията на органите и процедурите при въвеждане на стоки, работното време и правилата за дейността на митническите служби на пристанищата и граничните пунктове, както и данни за звената за контакт, към които да се отправят искания за информация;
- д) насърчават сътрудничеството между операторите и съответните администрации посредством използването на безпристрастни и обществено достъпни процедури, като меморандуми за разбирателство, основани на обявените такива от СМО;
- е) гарантират, че съответните им митнически и свързани с тях изисквания и процедури продължават да отговарят на потребностите на търговските среди, следват най-добрите практики и ограничават търговията във възможно най-малка степен.

ЧЛЕН 27

Преходни разпоредби

1. С оглед необходимостта от развитие на капацитета на държавата(ите) партньор(и) от ИАО в областта на митниците и улесняването на търговията и без да се засягат техните ангажименти в рамките на СТО, страните се споразумяват държавата(ите) партньор(и) от ИАО да се ползва(т) от преходен период от пет (5) години от датата на влизане в сила на настоящото споразумение, за да изпълни(ят) задълженията си, посочени в членове 23, 24 и 25.
2. Този преходен период може да бъде допълнително удължен с разрешение на Съвета по СИП.

ЧЛЕН 28

Хармонизиране на митническите стандарти на регионално равнище

Страните признават значението на по-доброто хармонизиране на митническите стандарти и мерките за улесняване на търговията на регионално равнище, включително въвеждането на реформи в областта на митниците и улесняването на търговията, когато е необходимо.

ЧЛЕН 29

Специален комитет по митниците и улесняването на търговията

1. Страните създават Специален комитет по митниците и улесняването на търговията, съставен от техни представители, който:
 - а) заседава на предварително договорена от страните дата и с предварително договорен от тях дневен ред;
 - б) се председателства на ротационен принцип от всяка от страните; и
 - в) докладва на Съвета по СИП.

2. Функциите на Специалния комитет по митниците и улесняването на търговията включват:
 - а) мониторинг на прилагането и административното осигуряване на настоящия дял и на член 9;
 - б) осигуряване на форум за консултации и дискусии по всички въпроси, свързани с митниците, включително правилата за произход, общите митнически процедури, митническото остойностяване, тарифното класиране, транзита и административната взаимопомощ по митнически въпроси;
 - в) засилване на сътрудничеството за разработване, въвеждане и прилагане на правилата за произход и свързаните с тях митнически процедури, общи митнически процедури и административна взаимопомощ по митнически въпроси;

- г) насърчаване на сътрудничество в областта на изграждането на капацитет и техническата помощ;
- д) всякакви други договорени между страните въпроси, които са свързани с настоящия дял.

ДЯЛ IV

САНИТАРНИ И ФИТОСАНИТАРНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 30

Обхват и определения

1. Разпоредбите на настоящия дял се прилагат към мерки, обхванати от Споразумението на Световната търговска организация за прилагането на санитарни и фитосанитарни мерки (наричано по нататък „Споразумението на СТО за СФМ“).
2. За целите на настоящия дял, освен когато е предвидено друго, се прилагат определенията на Споразумението на СТО за СФМ, Комисията по Codex Alimentarius, Световната организация за здравеопазване на животните и Международната конвенция по растителна защита.

ЧЛЕН 31

Цели

Целите в областта на прилагането на санитарните и фитосанитарните мерки (СФМ) са следните:

- а) улесняване на междурегионалната и вътрешнорегионалната търговия на страните, като същевременно се опазва животът и здравето на хората, животните и растенията в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ;
- б) разглеждане на проблемите, произтичащи от СФМ, по съгласувани приоритетни сектори и продукти, като се обръща дължимото внимание на регионалната интеграция;
- в) въвеждане на процедури и ред и условия за улесняване на сътрудничеството по санитарни и фитосанитарни въпроси;
- г) осигуряване на прозрачност по отношение на СФМ, приложими за търговията между и в рамките на страните;
- д) насърчаване на вътрешнорегионалната хармонизация на мерките с международните стандарти в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ и развитието на подходящи политики, законодателни, регулаторни и институционални рамки в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- е) засилване на ефективното участие на държавата(ите) партньор(и) от ИАО в Комисията по Codex Alimentarius, Световната организация за здравеопазване на животните и Международната конвенция по растителна защита, съставена в Рим на 6 декември 1951 г.;

- ж) насърчаване на консултациите и обмена на информация между институциите и лабораториите на държавата(ите) партньор(и) от ИАО и на ЕС;
- з) улесняване на изграждането на капацитет за създаване и прилагане на регионални и национални стандарти в съответствие с международните изисквания, за да се улесни регионалната интеграция;
- и) изграждане и укрепване на капацитета на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за изпълнение и наблюдение на СФМ в съответствие с разпоредбите на част V, дял VI от ;
и
- й) насърчаване на трансфера на технологии.

ЧЛЕН 32

Права и задължения

1. Страните отново потвърждават своите права и задължения съгласно международните договори и споразумения, които са свързани с настоящия дял и по които те са страни.
2. Всяка страна:
 - а) има суверенното право да прилага СФМ, при условие че тези мерки са в съответствие с разпоредбите на Споразумението на СТО за СФМ;

- б) се консултира с другата страна преди въвеждането на всякакви нови СФМ чрез механизмите за уведомяване, предвидени в Споразумението на СТО за СФМ и, ако и когато това е целесъобразно, чрез своите звена за контакт;
- в) подпомага другата страна при събирането на необходимата информация, за вземане на информирани решения;
- г) насърчава връзките, съвместните предприятия, съвместната научноизследователска и развойна дейност между институциите и лабораториите на държавата(ите) партньор(и) от ИАО и на ЕС.

ЧЛЕН 33

Научна обосновка на мерките

При спазване на разпоредбите на настоящия дял страните гарантират, че въвеждането, промяната или изменението на всяка СФМ на тяхна територия се основава на научна обосновка и е в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ.

ЧЛЕН 34

Хармонизация

1. Страните се стремят да постигнат хармонизация на съответните си правила и процедури при приемането на техните СФМ, включително процедурите за инспекция, изпитване и сертифициране, в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ.

2. Комитетът на висшите служители изготвя ред и условия за подпомагане и наблюдение на този процес на хармонизация.

ЧЛЕН 35

Еквивалентност

Страните прилагат принципите на еквивалентност в съответствие с разпоредбите на Споразумението на СТО за СФМ. За тази цел всяка страна предоставя разумен достъп на другата страна по искане на последната с оглед провеждането на инспекция, изпитване и други съответни процедури.

ЧЛЕН 36

Определяне на зони и вътрешно разделение

Страните признават, като разглеждат всеки отделен случай, определени райони, които са свободни от вредители или болести, или райони с ниска степен на разпространение на вредители или болести като потенциални източници на растителни и животински продукти, като вземат предвид член 6 от Споразумението на СТО за СФМ.

ЧЛЕН 37

Уведомяване, проучване и прозрачност

1. Страните прилагат СФМ по прозрачен начин в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ.
2. Страните признават значението на ефикасните механизми за консултиране, уведомяване и обмен на информация по отношение на СФМ в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ.
3. Страната вносител уведомява страната износител за всички промени в своите санитарни и фитосанитарни изисквания по отношение на вноса, които могат да окажат влияние върху търговията, попадаща в обхвата на настоящия дял. Страните също така поемат ангажимент да създадат механизми за обмен на такава информация.

ЧЛЕН 38

Оценяване на съответствието

Страните, с цел гарантиране на спазването на санитарните и фитосанитарните стандарти, се споразумяват относно процедурите за оценка на съответствието.

ЧЛЕН 39

Обмен на информация и прозрачност на условията за търговия

Сътрудничеството между страните по настоящия дял включва:

- а) обмен на информация и консултации относно промените в СФМ, които могат да засегнат продукти за износ, представляващи интерес за някоя от страните;
- б) обмен на информация при специално поискване относно други области с възможно значение за техните търговски отношения, включително съобщения в условията на бързо предупреждаване, научни становища и мероприятия;
- в) предизвестие, за да се гарантира, че държавата(ите) партньор(и) от ИАО е(са) информирана(и) за нови СФМ, които могат да засегнат износа на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за ЕС; тази система се основава на съществуващите механизми съгласно споразуменията в рамките на СТО, по-специално на член 7 от Споразумението на СТО за СФМ;
- г) насърчаване на прозрачността по отношение на вземането на проби, анализа и действията, извършвани след официален контрол на фуражи и храни от някоя от страните.

ЧЛЕН 40

Компетентни органи

1. Компетентните органи на страните по прилагането на посочените в настоящия дял мерки са съответните органи по СФМ в държавата(ите) партньор(и) от ИАО и в ЕС.
2. Компетентните органи, посочени в параграф 1, имат функции, които са им възложени съгласно Споразумението на СТО за СФМ.
3. Страните се уведомят взаимно за съответните си компетентни органи, посочени в параграф 1, и за всички промени, свързани с тях.

ДЯЛ V

СТАНДАРТИ, ТЕХНИЧЕСКИ РЕГЛАМЕНТИ И ОЦЕНЯВАНЕ НА СЪОТВЕТСТВИЕТО

ЧЛЕН 41

Обхват и определения

1. Разпоредбите на настоящия дял се прилагат към изготвянето, приемането и прилагането на техническите регламенти, стандартите и процедурите за оценяване на съответствието, предвидени в Споразумението на СТО за техническите пречки пред търговията (Споразумението за ТПТ).
2. За целите на настоящия дял се прилагат определенията в Споразумението за ТПТ.

ЧЛЕН 42

Права и задължения

1. Страните потвърждават отново своите права и задължения съгласно Споразумението за ТПТ, като вземат предвид своите права и задължения по други международни договорености, по които както държавата(ите) партньор(и) от ИАО, така и ЕС са страни, включително по-специално тези, свързани със защитата на околната среда и на биоразнообразието.

2. Страните гарантират, че в съответствие с разпоредбите на Споразумението за ТПТ подготвянето, приемането или прилагането на техническите регламенти няма за цел или резултат създаването на ненужни пречки пред търговията между тях.

ЧЛЕН 43

Споразумения за взаимно признаване

Страните могат да договарят споразумения за взаимно признаване в областите от взаимен икономически интерес.

ЧЛЕН 44

Прозрачност и уведомяване

1. Страните потвърждават отново своите задължения за уведомяване и обмен на информация за техническите регламенти, стандартите и процедурите за оценяване на съответствието, предвидени в Споразумението за ТПТ.
2. Страните обменят чрез информационни центрове информация по въпроси с възможно значение за техните търговски отношения, включително съобщения в условията на бързо предупреждаване, научни становища и мероприятия.
3. Страните могат да си сътрудничат при създаването и поддържането на информационни центрове, както и при създаването и поддържането на общи бази данни.

ЧЛЕН 45

Хармонизация

Страните се стремят да хармонизират своите стандарти, технически регламенти и процедури за оценяване на съответствието.

ЧЛЕН 46

Оценяване на съответствието

1. Страните потвърждават отново своите ангажименти за оценяване на съответствието в съответствие със Споразумението за ТПТ.
2. Като отчитат степента на синхронизиране на своите технически регламенти, стандарти и инфраструктури за оценяване на съответствието, страните могат да обмислят възможността за договаряне на споразумения за взаимно признаване на процедурите за оценяване на съответствието.

ЧЛЕН 47

Технически регулаторни органи

1. Регулаторните органи на държавата(ите) партньор(и) от ИАО са компетентните органи в държавата(ите) партньор(и) от ИАО, отговарящи за прилагането на мерките, посочени в настоящия дял, чиито функции и компетентност са свързани с осигуряването или контрола върху осъществяването на стандартизацията, метрологията, акредитацията и оценяването на съответствието.
2. Органът в ЕС, отговорен за прилагането на настоящия дял, е Европейската комисия.
3. Държавата(ите) партньор(и) от ИАО уведомява(т) ЕС за съответните си технически регулаторни органи в съответствие с настоящото споразумение.

ДЯЛ VI

МЕРКИ ЗА ТЪРГОВСКА ЗАЩИТА

ЧЛЕН 48

Антидъмпингови и изравнителни мерки

1. При спазване на настоящия член, никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не възпрепятства ЕС или държавата(ите) партньор(и) от ИАО, индивидуално или колективно, да приемат антидъмпингови или изравнителни мерки съгласно съответните споразумения в рамките на СТО. За целите на настоящия член произходът се определя в съответствие с непреференциалните правила за произход на страните.
2. Преди налагане на окончателни антидъмпингови или изравнителни мита по отношение на продукти, внасяни от една от страните, страните разглеждат възможността за прилагане на конструктивни корективни мерки съгласно предвиденото в съответните споразумения в рамките на СТО.
3. В случаите, когато една от страните е наложила антидъмпингова или изравнителна мярка, съществува само една инстанция за съдебен контрол, включително и на фазата на обжалване.
4. В случаите, когато могат да бъдат наложени антидъмпингови или изравнителни мерки в регионален и в национален план, когато е приложимо, страните гарантират, че тези мерки не се прилагат едновременно по отношение на един и същ продукт от регионалните органи, от една страна, и от националните органи, от друга.

5. Страната вносител уведомява страната износител за получаването на всяка надлежно подкрепена с доказателства жалба преди започването на разследване.
6. Настоящия член се прилага за всички разследвания, започнати след влизането в сила на настоящото споразумение.
7. За всички спорове, свързани с антидъмпингови или изравнителни мерки, се прилагат правилата на СТО за уреждане на спорове.

ЧЛЕН 49

Многостранни защитни мерки

1. При спазване на настоящия член нищо в настоящото споразумение не възпрепятства държавата(ите) партньор(и) от ИАО и ЕС да приемат мерки в съответствие с член XIX от ГАТТ от 1994 г., Споразумението на СТО за защитните мерки и член 5 от Споразумението на СТО за селското стопанство. За целите на настоящия член произходът се определя в съответствие с непреференциалните правила за произход на страните.
2. Независимо от параграф 1 от настоящия член, с оглед на общите цели за развитие на настоящото споразумение и малкия размер на икономиката(ите) на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, ЕС изключва вноса от държавата(ите) партньор(и) от ИАО от каквито и да било мерки, приети в съответствие с член XIX от ГАТТ от 1994 г., Споразумението на СТО за защитните мерки и член 5 от Споразумението на СТО за селското стопанство.

3. Параграф 2 се прилага за срок от пет (5) години, считано от датата на влизане в сила на настоящото споразумение. Не по-късно от сто и двадесет (120) дни преди изтичането на посочения срок Съветът по СИП прави преглед на действието на параграф 2 с оглед на нуждите от развитие на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, с цел да се определи дали е целесъобразно срокът на тяхното прилагане да бъде удължен.
4. Параграф 1 се прилага, като се взема предвид Договореността относно правилата и процедурите за уреждане на спорове на СТО.

ЧЛЕН 50

Двустранни защитни мерки

1. След като е разгледала други варианти за решение, дадена страна може да приложи защитни мерки за ограничен срок, които представляват дерогация от членове 10 и 11, при условията и в съответствие с процедурите, предвидени в настоящия член.
2. Защитните мерки, посочени в параграф 1, могат да се налагат, когато продукт с произход от една от страните се внася на територията на другата страна в такива завишени количества и при такива условия, че причинява или застрашава да причини:
 - а) сериозна вреда на местната промишленост, произвеждаща сходни или пряко конкурентни продукти на територията на страната вносител; или

- б) смущения в определен отрасъл на икономиката, особено когато тези смущения предизвикват значими социални проблеми или трудности, които биха могли да доведат до сериозно влошаване на икономическото състояние на страната вносител; или
- в) смущения на пазарите на сходни или пряко конкурентни селскостопански продукти¹ или в механизмите, регулиращи тези пазари.

3. Посочените в настоящия член защитни мерки не излизат извън рамките на необходимото за коригиране или предотвратяване на сериозната вреда или смущенията, както са определени в параграф 2 и в параграф 5, буква б). Защитните мерки, предприети от страната вносител, могат да се изразяват единствено в една или няколко от следните мерки:

- а) спирането на по-нататъшното намаляване на митническата ставка при внос на съответния продукт, както е предвидено в настоящото споразумение;
- б) увеличаването на митата за съответния продукт до равнище, което не надвишава митата, приложими за другите членове на СТО; както и
- в) въвеждането на тарифни квоти за съответния продукт.

4. Без да се засягат параграфи 1—3, в случаите, когато даден продукт с произход от държавата(ите) партньор(и) от ИАО се внася в такива завишени количества и при такива условия, че този внос причинява или застрашава да доведе до някоя от ситуациите, посочени в параграф 2, по отношение на един или повече от най-отдалечените региони на ЕС, ЕС може да приеме мерки за надзор или защитни мерки, ограничени до засегнатия(ите) регион(и), в съответствие с процедурите, определени в параграфи 6—9.

¹ За целите на настоящия член „селскостопански продукти“ са продуктите, попадащи в обхвата на приложение I към Споразумението на СТО за селското стопанство.

5. а) Без да се засягат параграфи 1—3, в случаите, когато даден продукт с произход от ЕС се внася в такива завишени количества и при такива условия, че този внос причинява или застрашава да доведе до някоя от ситуациите, посочени в параграф 2, по отношение на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, държавата(ите) партньор(и) от ИАО може(могат) да приема(т) мерки за надзор или защитни мерки, ограничени до нейната(тяхната) територия, в съответствие с процедурите, предвидени в параграфи 6—9.
- б) Държавата(ите) партньор(и) от ИАО може(могат) да приема(т) защитни мерки в съответствие с процедурите, предвидени в параграфи 6—9, в случаите, когато в резултат на намаляването на митата продукт с произход от ЕС се внася на нейната(тяхната) територия в такива завишени количества и при такива условия, че този внос причинява или застрашава да причини смущения за нововъзникващ отрасъл, произвеждащ сходни или пряко конкурентни продукти. Такива разпоредби се прилагат само за срок от десет (10) години от датата на влизане в сила на настоящото споразумение. Този срок може да бъде удължен от Съвета по СИП за период от не повече от пет (5) години.
6. а) Защитните мерки, посочени в настоящия член, се запазват само за срока, необходим за предотвратяване или поправяне на сериозната вреда или смущенията, както са определени в параграфи 2, 4 и 5.
- б) Защитните мерки, посочени в настоящия член, се прилагат за срок, не по-дълъг от две (2) години. В случаите, когато обстоятелствата, изискващи налагането на защитни мерки, продължават да са налице, срокът на прилагане на подобни мерки може да бъде удължен с не повече от две (2) години. Когато държавата(ите) партньор(и) от ИАО прилага(т) защитна мярка или когато ЕС прилага защитна мярка, ограничена до територията на един или няколко негови най-отдалечени региони, тази мярка може да се прилага за срок, не по-дълъг от четири (4) години, а в случаите, когато обстоятелствата, изискващи налагането на защитни мерки, продължават да са налице, срокът на прилагането им може да бъде удължен с още четири (4) години.

- в) Защитните мерки, посочени в настоящия член, чийто срок на прилагане надхвърля една (1) година, съдържат конкретни елементи, водещи до тяхното постепенно премахване най-късно до изтичането на определения срок.
- г) Някоя защитна мярка, посочена в настоящия член, не се прилага по отношение на вноса на продукт, който по-рано вече е бил предмет на такава мярка, за срок от най-малко една (1) година, считано от датата на изтичане на срока на прилагане на мярката.
7. За целите на прилагането на параграфи 1—6 се прилагат следните разпоредби:
- а) в случаите, когато някоя от страните прецени, че е налице едно от обстоятелствата, посочени в параграф 2, 4 или 5, тя незабавно отнася въпроса до Комитета на висшите служители за разглеждане;
- б) Комитетът на висшите служители може да отправя всякакви препоръки, необходими за отстраняване на възникналите обстоятелства; ако Комитетът на висшите служители не отправи препоръки, целящи отстраняване на обстоятелствата, или ако не бъде намерено друго удовлетворително решение в рамките на тридесет (30) дни от отнасянето на въпроса до Комитета на висшите служители, страната вносител може да приеме подходящи мерки за отстраняване на обстоятелствата, в съответствие с настоящия член;
- в) преди да предприемат някоя от мерките, предвидени в настоящия член, или в случаите, за които се прилага параграф 8 от настоящия член, във възможно най-кратък срок държавата(ите) партньор(и) от ИАО предоставя(т) на Комитета на висшите служители цялата необходима информация, която се изисква за обстоен преглед на случая, с оглед намиране на приемливо за засегнатите страни решение;

- г) при избора на защитни мерки в съответствие с настоящия член трябва да се дава предимство на тези, които най-малко затрудняват действието на настоящото споразумение;
- д) Комитетът на висшите служители се уведомява незабавно в писмена форма за всяка защитна мярка, приета в съответствие с настоящия член, и тя е предмет на периодични консултации в рамките на посочения орган, по-специално с оглед съставяне на график за нейното премахване веднага щом обстоятелствата позволяват това.

8. При изключителни обстоятелства, които налагат незабавно действие, съответната страна вносител може да приеме мерките, предвидени в параграфи 3, 4 или 5, временно, без да спазва изискванията на параграф 7. Такова действие може да бъде предприето за срок с максимална продължителност сто и осемдесет (180) дни в случаите, когато мерките са приети от ЕС, и двеста (200) дни — когато мерките са приети от държавата(ите) партньор(и) от ИАО, или когато мерките, приети от ЕС, са ограничени до територията на един или повече от най-отдалечените му региони. Срокът на прилагане на всяка такава временна мярка се зачита като част от първоначалния срок и всяко негово удължаване съгласно параграф 6. При приемането на такива временни мерки се вземат предвид интересите на всички заинтересовани страни, включително равнището им на развитие. Засегнатата страна вносител информира другата страна и незабавно отнася въпроса за разглеждане до Комитета на висшите служители.

9. В случай че страна вносител подложи вноса на даден продукт на административна процедура, имаща за цел бързото предоставяне на информация относно тенденциите в търговските потоци, които могат да предизвикат проблемите, посочени в настоящия член, тя незабавно уведомява Комитета на висшите служители за това.

10. Не се допуска позоваване на Споразумението за СТО с цел да се изключи възможността за някоя от страните да приеме защитни мерки, съобразени с настоящия член.

ЧАСТ III

РИБАРСТВО

ДЯЛ I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 51

Обхват и принципи

1. Сътрудничеството в търговията и развитието в областта на рибарството обхваща морския риболов, сладководния риболов и аквакултурите.
2. Страните отчитат факта, че рибарството представлява основен икономически ресурс за държавата(ите) партньор(и) от ИАО, допринася съществено за нейната(техните) икономика(и) и има голям потенциал за бъдещо регионално икономическо развитие и намаляване на бедността. То представлява и важен източник на храни и чуждестранна валута.
3. Освен това страните признават, че рибните ресурси са също така от значителен интерес както за ЕС, така и за държавата(ите) партньор(и) от ИАО, и се споразумяват да си сътрудничат за устойчиво развитие и управление на сектора на рибарството във взаимен интерес, като вземат предвид въздействието в икономически, екологичен и социален аспект.

4. Страните се споразумяват, че подходящата стратегия за насърчаване на икономическия растеж в сектора на рибарството и за увеличаване на неговия принос към икономиката на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, като същевременно се взема предвид нейната устойчивост в дългосрочен план, преминава през увеличаването на дейностите с добавена стойност в рамките на сектора.

ЧЛЕН 52

Принципи на сътрудничеството

1. Принципите на сътрудничеството в областта на рибарството включват:
 - а) оказване на подкрепа за развитие и засилване на регионалната интеграция;
 - б) запазване на постиженията на Споразумението от Котону и заменящото го споразумение;
 - в) предоставяне на специално и диференцирано третиране;
 - г) вземане предвид на най-добрата налична научна информация при оценката и управлението на ресурсите;

- д) осигуряване на действаща система за мониторинг на въздействието в държавата(ите) партньор(и) от ИАО в екологичен, икономически и социален аспект;
- е) осигуряване на съответствие със съществуващото национално законодателство и съответните международни инструменти, включително Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право от 1982 г., съставена в Монтего Бей на 10 декември 1982 г. (UNCLOS), регионалните и подрегионалните споразумения;
- ж) осигуряване на запазването и предоставянето на приоритет на специалните нужди на непромишления риболов/риболова с цел прехрана.

2. Тези ръководни принципи следва да допринасят за устойчивото и отговорно развитие на живите морски и континентални ресурси и на аквакултурите, както и за оптимизирането на ползите от този сектор за настоящите и бъдещите поколения посредством нарастващи инвестиции, изграждане на капацитет и подобряване на достъпа до пазара.

3. Страните си сътрудничат, за да гарантират, че подкрепа от финансово и друго естество ще бъде предоставяна за повишаване на конкурентоспособността и производствения капацитет на преработвателните заводи, диверсификацията на риболовния отрасъл и развитието и подобряването на пристанищните съоръжения в държавата(ите) партньор(и) от ИАО.

4. Подробно описаните области на сътрудничество са включени в част V, дял IV.

ДЯЛ II

МОРСКИ РИБОЛОВ

ЧЛЕН 53

Обхват и цели

1. Разпоредбите на настоящия дял се прилагат за оползотворяването, опазването и управлението на морските рибни ресурси с цел оптимизиране на ползите от рибарството за държавата(ите) партньор(и) от ИАО чрез инвестиции, изграждане на капацитет и подобрен достъп до пазара.
2. Целите на сътрудничеството между страните по настоящия дял са:
 - а) насърчаване на устойчивото развитие и управлението на рибарството;
 - б) засилване на сътрудничеството с цел гарантиране на устойчива експлоатация и управление на рибните ресурси, представляващо стабилна основа за регионална интеграция, като се имат предвид трансгранично преминаващите и мигриращите видове, общи за крайбрежните държави партньори от ИАО, и като се има предвид невъзможността на отделна държава партньор от ИАО да гарантира устойчивостта на ресурсите;
 - в) гарантиране на по-справедливо разпределение на ползите, извлечени от сектора на рибарството;
 - г) гарантиране на ефективен мониторинг, контрол и наблюдение, необходими за борба с незаконния, недеклариран и нерегулиран риболов;

- д) насърчаване на ефективното експлоатиране, опазване и управление на живите морски ресурси в изключителната икономическа зона (ИИЗ) и водите, попадащи под юрисдикцията на държавата(ите) партньор(и) от ИАО въз основа на международните правни инструменти, включително Конвенцията на ООН по морско право (UNCLOS), с цел взаимна социална и икономическа полза за страните;
- е) насърчаване и развиване на регионалната и международната търговия на основата на най-добрите практики;
- ж) създаване на благоприятна среда, включително инфраструктура и изграждане на капацитет, позволяваща на държавата(ите) партньор(и) от ИАО да отговаря(т) на строгите пазарни изисквания по отношение на промишления риболов и риболова в малък мащаб;
- з) оказване на подкрепа за националните и регионалните политики, насочени към повишаване на производителността и конкурентоспособността на сектора на рибарството; и
- и) създаване на връзки с другите икономически сектори.

ЧЛЕН 54

Въпроси, свързани с управлението на риболова и опазването на запасите

1. Принципът на предпазливост се прилага при определяне на равнищата на устойчив улов, риболовния капацитет и други управленски стратегии за избягване или коригиране на нежелани резултати, като свръхкапацитет и прекомерен риболов, както и на нежелано въздействие върху екосистемите и непромишления риболов.

2. Всяка държава партньор от ИАО може да предприеме подходящи мерки, включително сезонни ограничения или ограничения по отношение на използваните съоръжения, за да защити своите териториални води и да гарантира устойчивостта на непромишления и крайбрежния риболов.

3. Страните насърчават членството на всички засегнати държави партньори от ИАО в Комисията по рибата тон в Индийския океан (ИОТС) и другите имащи отношение риболовни организации. Държавата(ите) партньор(и) от ИАО заедно с ЕС координира(т) действията си, за да осигури(ят) управлението и опазването на всички рибни видове, включително на запасите от риба тон и подобни на риба тон видове, и да улесни(ят) съответните научни изследвания.

4. При липса на достатъчно научни доказателства, позволяващи на компетентния национален управляващ орган да определи ограниченията и целевите равнища за устойчив улов в ИИЗ в дадена държава партньор от ИАО, страните подкрепят такива научни анализи, като се консултират с компетентния национален орган и си сътрудничат с ИОТС, и, когато е приложимо, с други регионални риболовни организации.

5. Страните се споразумяват да предприемат подходящи мерки, ако вследствие на повишени усилия равнищата на улов надхвърлят целевото равнище за устойчив улов, определено от компетентния национален орган.

6. С цел опазване и управление на трансгранично преминаващите и далекомигриращите рибни запаси ЕС и държавата(ите) партньор(и) от ИАО гарантират съответствието на плавателните съдове, плаващи под тяхно знаме, с приложимите национални, регионални и подрегионални мерки за управление на рибарството и свързаните национални законови и подзаконови разпоредби.

ЧЛЕН 55

Управление на плавателните съдове и договорености относно периода след улова

1. Ще бъдат съблюдавани управлението на плавателните съдове и договореностите относно периода след улова, произтичащи от решение на ИОТС и всяка друга имаща отношение регионална риболовна организация. Държавата(ите) партньор(и) от ИАО и ЕС определят минимални условия по отношение на мониторинга, контрола и наблюдението на риболовни кораби на ЕС, извършващи риболов във водите на държавата партньор от ИАО, като тези условия включват следното:
 - а) ще бъде създадена система за мониторинг на плавателните съдове (VMS) за държавата(ите) партньор(и) от ИАО, като ако държавата(ите) партньор(и) от ИАО не разполага(т) с VMS, тя(те) ще бъде(ат) подпомогната(и) от ЕС в създаването на съвместима такава;
 - б) освен задължителната съвместима система VMS държавата(ите) партньор(и) от ИАО, съвместно с ЕС, ще разработи(ят) други механизми, чрез които да осигури(ят) ефективен мониторинг, контрол и наблюдение, а ЕС ще окаже подкрепа на държавата(ите) партньор(и) от ИАО при въвеждането на одобрена такава система и ще подпомага нейното прилагане;
 - в) ЕС и държавата(ите) партньор(и) от ИАО имат право да изпращат наблюдатели както в националните, така и в международните води, при ясно определени процедури относно тяхното разполагане; вознагражденията на наблюдателите се изплащат от националните правителства, но всички разходи, свързани с пребиваването на борда, са за сметка на корабособственик; ЕС участва в разходите по обучение на наблюдателите;
 - г) общи системи за докладване на риболовните дейности ще бъдат разработени и използвани в региона, като се определят минимални изисквания за докладване;

д) всички плавателни съдове, които разтоварват своя улов или го трансбордират в държава партньор от ИАО, осъществяват това в пристанищата или зоните на външните пристанища. Не се разрешава трансбордиране в морето, освен при специални условия, предвидени от съответните регионални организации за управление на рибарството (РОУР); страните си сътрудничат за развиване и модернизиране на пристанищната инфраструктура на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за разтоварване или трансбордиране, включително капацитета за развитие по отношение на рибните продукти;

е) докладването на случаи на изхвърляне в морето е задължително; на избягването на изхвърляне в морето следва да се отдава приоритетно значение чрез използването на селективни методи за риболов в съответствие с принципите на ЮТС и на имащите отношение регионални риболовни организации; в рамките на възможното приловът се изнася на брега.

2. Страните се споразумяват да си сътрудничат в разработването и въвеждането на национални/регионални програми, предназначени за обучение на граждани на държавата(ите) партньор(и) от ИАО с цел улесняване на ефикасното им участие в риболовния отрасъл. Наемането на граждани от държавата(ите) партньор(и) от ИАО се насърчава, когато ЕС договори двустранно споразумение в областта на рибарството. Декларацията на Международната организация на труда (МОТ) за основните принципи и права в областта на труда се прилага за моряците, наети на плавателни съдове на ЕС.

3. Страните предприемат координирани усилия за подобряване на средствата за предотвратяване, възпиране и премахване на незаконния, недеklarирания и нерегулирания риболов и за тази цел предприемат подходящи мерки. Риболовните кораби, участващи в незаконен, недеklarиран и нерегулиран риболов, следва да бъдат конфискувани, а по отношение на собствениците да бъде предприето наказателно преследване от страна на компетентните органи. Следва да им бъде отнето правото отново да извършват риболов във водите на съответната (ите) държава(и) партньор(и) от ИАО, освен ако не са получили предварително разрешение от държавата на знамето и от държава(и) партньор(и) от ИАО, както и, ако е приложимо, от съответната РОУР.

ДЯЛ III

РАЗВИТИЕ НА СЛАДКОВОДНИЯ РИБОЛОВ И АКВАКУЛТУРИТЕ

ЧЛЕН 56

Обхват и цели

1. Разпоредбите на настоящия дял се прилагат за развитието на сладководния риболов, крайбрежния риболов и на аквакултурите в държавата(ите) партньор(и) от ИАО по отношение на изграждането на капацитет, трансфера на технологии, санитарните и фитосанитарните стандарти, инвестициите и финансирането на инвестициите, опазването на околната среда и правните и регулаторни рамки.
2. Целите на сътрудничеството в областта на развитието на сладководния риболов и аквакултурите ще бъдат насърчаване на устойчивото експлоатиране на сладководните рибни ресурси и увеличаване на производството на аквакултури, отстраняване на ограниченията пред предлагането, подобряване на качеството на рибата и рибните продукти, за да могат те да са съобразени с международните СФМ, подобряване на достъпа до пазара на ЕС, разглеждане на пречките пред вътрешнорегионалната търговия, привличане на приток на капитали и на инвестиции в сектора, изграждане на капацитет и увеличаване достъпа до финансова подкрепа за частните инвеститори за развитието на сладководния риболов и аквакултурите.

ЧАСТ IV

СЕЛСКО СТОПАНСТВО

ЧЛЕН 57

Обхват и определения

1. Разпоредбите на настоящата част се прилагат за растениевъдството и животновъдството, включително за отглеждането на насекоми за стопански цели.
2. За целите на настоящата част и дял II от част V се прилагат следните определения:
 - а) „селско стопанство“ включва растениевъдството, животновъдството и отглеждането на насекоми за стопански цели;
 - б) „селскостопански продукти“ означава продуктите, попадащи в обхвата на приложение I към Споразумението на СТО за селското стопанство;
 - в) „финансиране на селското стопанство“ означава предоставяне на финансови ресурси в подкрепа на дейности, свързани със селското стопанство, по цялата верига за създаване на стойност, като доставки на суровини, селскостопански услуги, производство, съхранение, разпространение, преобразуване и предлагане на пазара на продуктите;
 - г) „селскостопански суровини“ означава всички вещества или материали, оборудване и инструменти, използвани при производството и обработката на селскостопански продукти;

- д) „устойчива селскостопанска технология“ означава технология, създадена като специално са взети предвид нейните екологични, социални и икономически въздействия;
- е) „продоволствена сигурност и сигурност на храните“ означава, че всички хора по всяко време имат физически и икономически достъп до безопасна, достатъчна като количество и питателна храна, за да задоволят своите нужди за продуктивен и здравословен начин на живот;
- ж) „осигуряване на препитанието“ означава адекватен и устойчив достъп до доходи и ресурси за задоволяване на основните нужди по справедлив начин (включително адекватен достъп до храна, питейна вода, здравни услуги, възможности за образование, жилищно настаняване и време за участие в живота на общността и социална интеграция);
- з) „природно бедствие“ означава следствие от разрушителни природни явления, например суша, земетресения, свлачища, изригвания на вулкани, наводнения, вредители и болести;
- и) „дребни селскостопански производители“ означава производителите с ограничени ресурси, притежаващи малко земеделско стопанство с размер под два (2) хектара, чиято дейност е с твърде малък мащаб, за да може да привлече предоставянето на услуги, необходими за значително повишаване на производителността и за увеличаване на пазарните възможности;
- й) „устойчиво развитие“ в контекста на настоящата част включва управлението и опазването на природните ресурси, служещи за основа на икономическото и социалното развитие, по такъв начин, че да са насочени към задоволяване на човешките потребности за настоящите и бъдещите поколения.

ЧЛЕН 58

Цели

1. Страните се споразумяват, че основната цел на настоящата част е устойчиво развитие на селското стопанство, което включва, но не е ограничено до продоволствената сигурност и осигуряването на препитанието, развитието на селските райони и намаляването на бедността в държавата(ите) партньор(и) от ИАО.
2. Целите на настоящата част са:
 - а) насърчаване на сътрудничеството между страните с оглед създаването на благосъстояние и подобряването на качеството на живот на хората, осъществяващи селскостопанска дейност, посредством увеличаване на производството, производителността и пазарния дял;
 - б) подобряване на продоволствената сигурност и сигурността на храните в държавата(ите) партньор(и) от ИАО, като се насърчават създаването на добавена стойност, увеличаването на продукцията, качеството, безопасността, пазарната интеграция, търговията, наличността и достъпността;
 - в) допринасяне за осигуряването на платена професионална дейност по цялата верига за създаване на стойност на модернизирания сектор на селското стопанство;
 - г) развитие на модерни и конкурентоспособни промишлени отрасли, основани на селското стопанство;
 - д) насърчаване на устойчивото използване и управление на природните и културните ресурси чрез разработване на екологосъобразни и устойчиви технологии, които подобряват производителността в селското стопанство;

- е) допринасяне за конкурентоспособността чрез насърчаване на създаването на добавена стойност по цялата верига на доставки с цел получаване на достъп до пазарите;
- ж) подобряване на доходите на производителите, като се развива предлагането на пазара на селскостопански продукти с добавена стойност;
- з) улесняване на приспособяването на селскостопанския сектор и на икономиката в селските райони, за да се справят с глобалните икономически промени;
- и) мобилизиране и увеличаване на икономическата ефективност на малките селскостопански производители чрез изграждане на капацитет на организациите на селскостопанските производители;
- й) подобряване на улесняването на търговията и пазара за селскостопанските суровини с цел увеличаване на приходите в чуждестранна валута;
- к) подобряване на инфраструктурата в рамките на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за насърчаване на производството, производителността, предлагането на пазара и разпространението на селскостопански суровини и продукти, като се обръща особено внимание на складирането, сортирането, обработката, опаковането и транспорта.

ЧЛЕН 59

Общи принципи

1. Страните признават значението на селското стопанство в икономиката(ите) на държавата(ите) партньор(и) от ИАО като основен източник на препитание за по-голямата част от населението на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, като основен фактор за гарантиране на продоволствената сигурност и сигурността на храните, като потенциален сектор за голям растеж и добавена стойност и като източник на приходи от износ.
2. С оглед на многофункционалната роля, която селското стопанство играе в икономиката на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, страните се споразумяват да използват всеобхватен подход към селското стопанство като основа за устойчиво развитие.
3. Страните се споразумяват да си сътрудничат за насърчаване на устойчивия растеж на селскостопанския сектор, като вземат предвид неговите различни аспекти и разнообразието в икономическите, социалните и екологичните характеристики, както и в стратегиите за развитие на държавата(ите) партньор(и) от ИАО.
4. Страните признават, че по-дълбоката интеграция на селскостопанския сектор в държавата(ите) партньор(и) от ИАО ще допринесе за разширяването на вътрешнорегионалните пазари и ще увеличи възможностите за инвестиции и развитие на частния сектор.
5. Страните признават значението на оказването на подкрепа за селскостопанското производство, насърчаването на създаването на добавена стойност, инициативите за развитие на търговията със селскостопански продукти и на пазара на селскостопански продукти чрез подходящи инструменти и осигуряването на подходяща регулаторна рамка с цел да се отговори на променящите се пазарни условия. Във връзка с това страните са решени да работят заедно, за да се привлекат необходимите инвестиции в държавата(ите) партньор(и) от ИАО.

6. Страните се съгласяват, че селскостопанските приоритети, които се разглеждат в настоящата част, са ясно свързани с регионалната всеобхватна рамка на политиката за продоволствена сигурност и сигурност на храните и за намаляването на бедността, за да се осигури съгласуваност и насоченост на регионалната програма за развитие.

ЧЛЕН 60

Всеобхватен диалог

1. Страните установяват всеобхватен диалог между държавата(ите) партньор(и) и ЕС по въпросите на политиката за селско стопанство и развитие на селските райони (наричан по-нататък „диалогът за селското стопанство“) по всички въпроси, обхванати от настоящата част. В рамките на диалога за селското стопанство се наблюдава напредъкът при прилагането на настоящата част, като той представлява средище за обмен и сътрудничество във връзка със съответните национални селскостопански политики на страните, и по-специално във връзка с ролята на селското стопанство в държавата(ите) партньор(и) от ИАО за увеличаване на доходите на селскостопанските производители, продоволствената сигурност, устойчивото използване на ресурсите, развитието на селските райони и икономическия растеж.
2. Диалогът за селското стопанство се провежда в рамките на Комитета на висшите служители.
3. Страните установяват работните процедури и реда и условията на диалога за селското стопанство по взаимно съгласие.

ЧЛЕН 61

Регионална интеграция

Страните признават, че чрез постепенното премахване на пречките, осигуряването на подходяща регулаторна и институционална рамка, хармонизацията и сближаването на политиките и интеграцията в селскостопанския сектор в държавите партньори от ИАО ще допринесе за задълбочаването на процеса на регионална интеграция и по този начин ще допринесе за разширяването на регионалните пазари, което ще увеличи възможностите за инвестиции и развитие на частния сектор.

ЧЛЕН 62

Спомагателни политики

Страните признават значението на приемането и прилагането на политики и институционални реформи, с които да се направи възможно и да се улесни постигането на целите на настоящата част.

ЧЛЕН 63

Устойчиво развитие на селското стопанство

Страните си сътрудничат за постигането на устойчиво развитие на селското стопанство, като обръщат особено внимание на подкрепата за уязвимото население в селските райони в държавата(ите) партньор(и) от ИАО в контекста на променящите се световни модели на производство и търговия, както и на потребителския вкус и предпочитания.

ЧЛЕН 64

Продоволствена сигурност и сигурност на храните

1. Страните се споразумяват, че разпоредбите на настоящото споразумение трябва да позволят на държавата(ите) партньор(и) от ИАО да предприема(т) ефективни мерки за постигане на продоволствена сигурност и сигурност на храните и устойчиво развитие на селското стопанство, както и да разработва(т) търговски селскостопански пазари в региона, за да се гарантира продоволствената сигурност и сигурността на храните.
2. Страните гарантират, че действията, предприети съгласно настоящата част, са насочени към повишаване на продоволствената сигурност и сигурността на храните и избягват приемането на мерки, които биха могли да застрашат постигането на продоволствена сигурност и сигурност на храните на равнището на домакинствата и на национално и регионално равнище.

ЧЛЕН 65

Управление на веригата за създаване на стойност

Страните се споразумяват да създадат регионална стратегия за увеличаване на капацитета за предлагане в селското стопанство, за определяне на селскостопански подотрасли с висока стойност, за които регионът има конкурентно предимство, и за възползване от инвестициите, които могат да улеснят преминаването от сравнително към конкурентно предимство.

ЧЛЕН 66

Системи за ранно предупреждение

Страните признават необходимостта от създаване, подобряване и повишаване на ефективността на информационните системи за продоволствената сигурност, включително на националните системи за ранно предупреждение, както и на системите за оценка на уязвимостта и наблюдение, и от провеждане на действия за изграждане на капацитет във връзка със и чрез съществуващите международни и регионални механизми.

ЧЛЕН 67

Технология

Страните признават значението на съвременните и устойчиви селскостопански технологии и се споразумяват да развият и насърчават прилагането на съвременни селскостопански технологии, които включват:

- а) устойчиви технологии за напояване и фертигация;
- б) тъканни култури и микроразмножаване;
- в) подобрени семена;
- г) изкуствено осеменяване;
- д) интегрирана борба с вредителите;

- е) опаковане на продуктите;
- ж) обработка в периода след прибирането на реколтата;
- з) акредитирани лаборатории;
- и) биотехнология;
- й) оценка и управление на риска.

ЧЛЕН 68

Вътрешни мерки на политиката

1. Всяка страна осигурява прозрачност в областта на подкрепата за селското стопанство, свързана с търговията със селскостопански продукти. За тази цел ЕС докладва периодично в рамките на диалога за селското стопанство на държавата(ите) партньор(и) от ИАО относно правното основание, формата и размера на тази подкрепа. Тази информация се счита за представена, ако е оповестена от страните или от тяхно име на общодостъпен уебсайт.
2. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение ЕС не предоставя експортни субсидии на всички селскостопански продукти, предназначени за държавата(ите) партньор(и) от ИАО. Тази забрана подлежи на преглед от Съвета по СИП след четиридесет и осем (48) месеца.

3. Освен това Комитетът на висшите служители разглежда въпросите, които могат да възникнат във връзка с достъпа на селскостопанските продукти на страните до пазарите на всяка една от тях. Комитетът може да отправя препоръки към Съвета по СИП в съответствие с член 107.

ЧЛЕН 69

Производство и предлагане на пазара на селскостопански суровини

1. Страните осъзнават предизвикателствата, пред които е(са) изправена(и) държавата(ите) партньор(и) от ИАО поради зависимостта си(им) от износ на първични селскостопански суровини, които се характеризират с висока нестабилност на цените и влошаващи се търговски условия, за приходите си(им) в чуждестранна валута.
2. Поради това страните се споразумяват да:
 - а) укрепват публично-частните партньорства в инвестициите за производство, преработка и предлагане на пазара на селскостопански суровини;
 - б) си сътрудничат при изграждането на капацитет за достъп до пазарни ниши и да улесняват спазването на стандартите по отношение на суровините, за да се отговори на изискванията на тези пазари;
 - в) подпомагат диверсификацията на селскостопанското производство и продуктите за износ в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
 - г) подобряват доходите на производителите чрез развитие в областта на предлагането на пазара на селскостопански продукти с добавена стойност.

ЧЛЕН 70

Наблюдение

Страните се договарят, че Съветът по СИП прави преглед и наблюдава изпълнението на техните задължения по настоящото споразумение. Съветът по СИП осигурява ефективно наблюдение на спазването на задълженията чрез осигуряването на прозрачност и дава възможност на страните да направят оценка на приноса на тези задължения към постигането на дългосрочната им цел за установяване на справедлива и пазарно ориентирана система на търговия със селскостопански стоки.

ЧЛЕН 71

Държави — нетни вносители на храни

1. Страните признават, че е важно да се отговори на загрижеността на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, която(които) е(са) нетен(нетни) вносител(и) на храни. Следователно целта на настоящия член е да подпомогне държавите, които са нетни вносители на храни, да разработят програми с цел гарантиране на продоволствената сигурност.
2. Страните се споразумяват да:
 - а) се справят с ограниченията върху производството, съхранението и разпространението на храни в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;

- б) набавят хранителни помощи от държавата(ите) партньор(и) от ИАО и от други африкански регионални икономически общности;
 - в) подобряват координацията на хранителните помощи.
3. Страните се споразумяват да поддържат адекватно равнище на хранителни помощи, като вземат предвид интересите на получателите на хранителни помощи, и да гарантират, че мерките, посочени в параграф 2, не възпрепятстват непреднамерено предоставянето на хранителна помощ, предвидена за справяне с извънредни ситуации.
4. Страните гарантират, че хранителните помощи се предоставят в пълно съответствие с мерките, които имат за цел да се предотврати изместване на търговските потоци и които:
- а) гарантират, че всички сделки с хранителни помощи са породени от необходимост и са изцяло под формата на безвъзмездна помощ; и
 - б) не са пряко или косвено обвързани с търговски износ на селскостопански продукти или други стоки и услуги.

ЧЛЕН 72

Значение на определени сектори

1. Страните признават, че:
 - а) предоставянето на адекватен достъп до храна, чиста и безопасна питейна вода, здравни услуги, възможности за образование, жилищно настаняване и време за участие в живота на общността и социална интеграция е важен фактор за осигуряването на препитанието на населението в селските райони;
 - б) развитието на селскостопанската инфраструктура, включително производството, преработката, предлагането на пазара и разпространението, играе изключително важна роля за социално-икономическото развитие на селските райони и регионална интеграция в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
 - в) услугите за техническа помощ, като например научните изследвания в областта на селското стопанство и обучението за предоставяне на консултантски услуги, са важни за увеличаването на селскостопанската производителност;
 - г) подпомагането на финансирането на селското стопанство е важна мярка за преустройството на селскостопанския сектор в държавата(ите) партньор(и) от ИАО; финансирането е необходимо за развитието на селскостопански технологии, кредитирането и застраховането в областта на селското стопанство, развитието на инфраструктурата и пазарите, както и за обучението на селскостопанските производители; и
 - д) устойчивото развитие на селските райони е важно за подобряването на жизненото равнище на населението в селските райони на държавата(ите) партньор(и) от ИАО.

2. Страните се споразумяват да си сътрудничат в областта на осигуряването на препитанието, селскостопанската инфраструктура, услугите за техническа помощ, финансовите услуги в областта на селското стопанство и развитието на селските райони, съгласно предвиденото в част V, дял II.

ЧЛЕН 73

Обмен на информация и консултации

1. Страните се споразумяват да обменят опит и информация за най-добри практики и да се консултират помежду си по всички въпроси в стремежа си за постигането на целите на настоящата част.

2. Страните се споразумяват за:

- а) обмен на информация относно производството, потреблението и търговията със селскостопански продукти, както и относно съответното развитие на пазарите на селскостопански продукти;
- б) обмен на информация относно възможностите за инвестиции и съществуващите стимули в селскостопанския сектор, включително относно дейностите от по-малък мащаб;
- в) обмен на информация относно политиките, законовите и подзаконовите актове в областта на селското стопанство между тях;
- г) обсъждане на измененията в политиките и институционалните промени, необходими в подкрепа на преустройството на сектора на селското стопанство, както и на изготвянето и прилагането на регионални политики в областта на селското стопанство и развитието на селските райони в изпълнение на целта за регионална интеграция;

- д) обмен на информация за новите и най-подходящите технологии, както и за политики и мерки, свързани с качеството на селскостопанските продукти.

ЧЛЕН 74

Географски означения

1. Страните признават значението на географските означения за устойчивото селско стопанство и развитието на селските райони.
2. Страните се споразумяват да си сътрудничат за определяне, признаване и регистрация на продукти, които биха могли да се ползват от закрилата на географските означения, и при всяко друго действие, насочено към постигане на закрила за така определените продукти.

ЧАСТ V

ИКОНОМИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО И СЪТРУДНИЧЕСТВО ЗА РАЗВИТИЕ

ЧЛЕН 75

Общи разпоредби

1. В съответствие с членове 34 и 35 от Споразумението от Котону и съответните разпоредби на заменящото го споразумение, страните потвърждават отново, че сътрудничеството за развитие е ключов елемент от партньорството помежду им и съществен фактор за постигането на целите на настоящото споразумение. Страните се споразумяват, че разпоредбите на приложение VI към настоящото споразумение имат предимство пред разпоредбите на настоящата част.
2. Страните се споразумяват да обръщат внимание на нуждите за развитие на държавата(ите) партньор(и) от ИАО чрез увеличаване на капацитета за производство и предлагане, насърчаване на структурното преустройство и конкурентоспособността на техните икономики, подобряване на тяхната икономическа диверсификация и повишаване на добавената стойност с цел насърчаване на устойчивото развитие и подпомагане на регионалната интеграция.

3. Страните се ангажират да си сътрудничат с оглед на улесняване на прилагането на настоящото споразумение и оказване на подкрепа за регионалната интеграция и стратегиите за развитие. Страните се споразумяват, че сътрудничеството се основава на настоящата част и на Модела за развитие по СИП, като и при двете се спазват имащите предимство разпоредби на приложение IV, в допълнение към регионалните и националните стратегии за развитие на държавата(ите) партньор(и) от ИАО. Моделът за развитие по СИП и съответните базови целеви показатели, други показатели и цели, съответстващи на потребностите, установени от държавата(ите) партньор(и) от ИАО към момента на подписването на СИП между ЕС и ИАО, са приложени към настоящото споразумение като приложение IIIa и приложение IIIb съответно. Те подлежат на преглед на всеки пет (5) години. Сътрудничеството е под формата на финансова и нефинансова подкрепа за държавата(ите) партньор(и) от ИАО.

4. Финансирането във връзка със сътрудничеството за развитие между държавата(ите) партньор(и) от ИАО и ЕС, отпускано за прилагането на настоящото споразумение, се осъществява в рамките на правилата и съответните процедури, предвидени в Споразумението от Котону и в заменящото го споразумение, и в рамките на съответните последващи инструменти, финансирани от общия бюджет на ЕС. В този контекст и като отчитат новите предизвикателства, произтичащи от засилената регионална интеграция и конкуренция на световните пазари, страните се споразумяват, че подкрепата за прилагането на настоящото споразумение е един от приоритетите. Страните се споразумяват, че финансовите инструменти, посочени в Споразумението от Котону и в заменящото го споразумение, се мобилизират по такъв начин, че да се увеличат в най-голяма степен очакваните ползи от настоящото споразумение.

5. За целите на прилагането на настоящото споразумение страните се ангажират да мобилизират ресурси заедно и поотделно в съответствие с насоките, съдържащи се в специалните разпоредби на дял X, при спазване на имащите предимство разпоредби на приложение VI.

6. В съответствие с Парижката декларация на ОИСР относно ефективността на помощите, приета през 2005 г., страните се споразумяват да използват и подкрепят по целесъобразност национално и/или регионално притежаваните механизми за доставяне, фондове или структури за насочване и координиране на ресурси за прилагането на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 76

Цели

Икономическото сътрудничество и сътрудничеството за развитие имат за цел:

- а) повишаване на конкурентоспособността на икономиката(ите) на държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- б) изграждане на капацитет за предлагане и създаване на условия за безпроблемно прилагане на настоящото споразумение;
- в) преустройство на структурата на икономиката(ите) на държавата(ите) партньор(и) от ИАО чрез създаване на силна, конкурентоспособна и диверсифицирана икономическа база посредством насърчаването на производството, разпространението, транспорта и предлагането на пазара;
- г) развиване на капацитета за търговия, както и на капацитета за привличане на инвестиции;
- д) засилване на политиките и разпоредбите в областта на търговията и инвестициите; и
- е) задълбочаване на регионалната интеграция.

ЧЛЕН 77

Области на сътрудничество

Икономическото сътрудничество и сътрудничеството за развитие включват следните области, при спазване на имащите предимство разпоредби на приложение VI:

- а) инфраструктура;
- б) селско стопанство и животновъдство;
- в) развитие на частния сектор;
- г) рибарство;
- д) водни ресурси и околна среда;
- е) въпроси във връзка с достъпа до пазара включително:
 - i) СФМ,
 - ii) ТПТ, и
 - iii) митници и улесняване на търговията в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- ж) мерки за адаптиране на СИП, посочени в дял IX; и
- з) мобилизиране на ресурси.

ДЯЛ I

ИНФРАСТРУКТУРА

ЧЛЕН 78

Обхват и цели

1. Сътрудничеството при разработването на физическата инфраструктура включва по-специално транспорта, енергетиката, информационните и комуникационните технологии.
2. Целите в тази сфера са следните:
 - а) повишаване на конкурентоспособността на държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
 - б) преодоляване на ограниченията по отношение на предлагането на институционално, национално и регионално равнище; и
 - в) насърчаване на развитието на публично-частните партньорства.

ЧЛЕН 79

Транспорт

1. Сътрудничеството в областта на транспорта включва автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт.

2. Целите в тази сфера са, както следва:

- а) подобряване на националната и регионалната свързаност с цел задълбочаване на регионалната икономическа интеграция;
- б) разработване, реструктуриране, възстановяване, усъвършенстване и модернизиране на трайни и ефикасни транспортни системи на държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- в) подобряване на транспорта на хора и стоки; и
- г) предоставяне на по-добър достъп до пазари посредством подобряване на автомобилния, въздушния, морския, речния и железопътния транспорт.

3. При спазване на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:

- а) управление на транспортните системи;
- б) подобряване, развитие и модернизиране на инфраструктурата на всички равнища, включително развитието на инфраструктурни мрежи за интермодален транспорт;
- в) засилване на институционалния, техническия и административния капацитет на държавата(ите) партньор(и) от ИАО по отношение на стандартите, гарантирането на качеството, метрологията и услугите по оценяване на съответствието;
- г) развитие и трансфер на технологии, иновации, обмен на информация, мрежи и предлагане на пазара;

- д) насърчаване на партньорства, връзки и съвместни предприятия между икономическите оператори;
- е) подобряване на безопасността и надеждността на транспортния сектор, включително метеорологичните прогнози, управлението на опасни стоки и спешни действия при аварии;
- ж) развитие на регионални политики и регулаторни рамки в областта на транспорта.

ЧЛЕН 80

Енергетика

1. Сътрудничеството в сектора на енергетиката включва участие на публичния и на частния сектор в производството, преноса, разпределението и трансграничната търговия с енергия.
2. Целите в тази сфера са, както следва:
 - а) развитие, увеличаване и разширяване на капацитета на региона за производство на енергия;
 - б) увеличаване на броя на алтернативните източници на енергия;
 - в) развитие, увеличаване и разширяване на мрежите;
 - г) развитие, увеличаване и разширяване на разпределението и преноса;

- д) подобряване на достъпа на държавата(ите) партньор(и) от ИАО до съвременни, ефективни, надеждни, разнородни, устойчиви и възобновяеми източници на чиста енергия на конкурентни цени;
- е) увеличаване на капацитета по отношение на производството, разпределението и управлението на енергията на национално и регионално равнище;
- ж) насърчаване на свързаността на мощностите, както в рамките на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, така и извън нея(тях), за максимално използване на енергията; и
- з) оказване на подкрепа за установяване на благоприятна среда за привличане на инвестиции в този сектор.

3. При спазване на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:

- а) капацитет за производство, разпределение и пренос на енергия от съществуващи източници, и по-специално вода, нефт и биомаса;
- б) диверсифициране на комбинацията от енергоносители, за да включва други възможни източници на енергия, които са социално и екологично приемливи и намаляват зависимостта от нефт;
- в) развитие на енергийната инфраструктура, включително в селските райони;
- г) разработване на подходящи реформи в областта на регулирането и политиката в сектора на енергетиката, включително търговското реализиране и приватизация;
- д) свързаност и сътрудничество на регионално и вътрешнорегионално равнище при производството и разпределението на енергия;

- е) изграждане на капацитет по отношение на човешките ресурси, подобряване на управлението, стандартите за услуги и институционалните структури;
- ж) разработване и трансфер на технологии, научноизследователска и развойна дейност, иновации, информационен обмен, разработване на бази данни и мрежи;
- з) партньорства, връзки и съвместни предприятия.

ЧЛЕН 81

Информационни и комуникационни технологии (ИКТ)

1. Сътрудничеството в сектора на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) включва: развитието на ИКТ, конкурентоспособността и иновациите, както и плавния преход към информационното общество.
2. Целите в тази сфера са, както следва:
 - а) развитие на сектора на ИКТ; и
 - б) засилване на приноса на ИКТ в улесняването на търговията посредством електронни услуги, електронна търговия, електронно правителство, електронно здравеопазване, сигурни сделки и други социално-икономически сектори.

3. При спазване на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:

- а) свързаност и ценова ефективност на ИКТ на национално, регионално и глобално равнище;
- б) разпространяване на нови ИКТ;
- в) разработване на правни и регулаторни рамки за ИКТ;
- г) развитие, трансфер и приложения на технологии, научноизследователска и развойна дейност, иновации, информационен обмен и мрежи и предлагане на пазара;
- д) изграждане на капацитет по отношение на човешките ресурси, подобряване на стандартите за услуги и институционалните структури;
- е) партньорства, връзки и съвместни предприятия между икономическите оператори;
- ж) насърчаване и оказване на подкрепа за разработването на пазарни ниши за услуги, основаващи се на ИКТ.

ДЯЛ II

СЕЛСКО СТОПАНСТВО

ЧЛЕН 82

Обхват и цели

1. Сътрудничеството по настоящия дял се прилага за растениевъдството и животновъдството, включително за отглеждането на насекоми за стопански цели.
2. Страните се споразумяват, че основната цел на настоящия дял е устойчиво развитие на селското стопанство, което включва, но не е ограничено до продоволствената сигурност и осигуряването на препитанието, развитието на селските райони и намаляването на бедността в държавата(ите) партньор(и) от ИАО.
3. Другите цели на настоящия дял са определени в член 58.

ЧЛЕН 83

Области на сътрудничество

1. Страните признават важноста на селскостопанския сектор за икономиката(ите) на държавата(ите) партньор(и) от ИАО и се споразумяват да си сътрудничат за насърчаване на неговото преустройство с цел увеличаване на конкурентоспособността му, гарантиране на продоволствената сигурност и сигурността на храните и развитието на селските райони, както и за улесняване на адаптирането на селското стопанство и икономиката в селските райони, за да се вземат предвид последиците от прилагането на настоящото споразумение, като се отделя специално внимание на малките селскостопански производители.

2. Страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:

а) регионална интеграция:

подобряване на достъпа до регионални и международни пазари за селскостопански продукти, включително развитието на пазарни системи и стратегии за развитие на пазарите;

б) спомагателни политики:

i) разработване на национални и регионални политики, правни и регулаторни рамки в областта на селското стопанство, изграждане на необходимия капацитет и подкрепа за институционалното развитие;

ii) изграждане на капацитет в държавата(ите) партньор(и) от ИАО, за да може(могат) тя(те) да се възползва(т) в пълна степен от увеличените възможности за търговия и да се увеличат в максимална степен ползите от търговските реформи;

в) устойчиво развитие на селското стопанство:

i) предприемане на съвместни дейности на регионално равнище, включително производството на торове, производството на семена, развитието на животновъдството и контрола върху болестите по растенията и животните;

ii) насърчаване и укрепване на преработката, предлагането на пазара, разпространението и превоза, както и обработката на селскостопански продукти;

iii) изграждане на капацитет за спазване на международните стандарти, свързани със селскостопанското производство, опаковането и СФМ;

- г) селскостопанска инфраструктура:
- i) развитие на спомагателната селскостопанска инфраструктура, включително устойчиви напоителни системи, събиране, съхранение и управление на водите, предлагане на пазара и сортиране;
 - ii) развитие на инфраструктурата за научни изследвания и обучение, на съоръженията за съхранение, на обслужващи пътища и на пътища за достъп до местните общности;
 - iii) развитие на инфраструктурата за обработване на селскостопански продукти;
 - iv) създаване на център за селскостопанска метеорология в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
 - v) развитие на съвременна пазарна инфраструктура за разрастване на местните и регионалните пазари;
- д) продоволствена сигурност и сигурност на храните:
- i) изграждане на капацитет на селските и градските общности за насърчаване на подобряването на препитанието, премахване на бедността и устойчиво развитие;
 - ii) диверсификация на селскостопанското производство и разработване на продукти, които отговарят на нуждите на държавата(ите) партньор(и) от ИАО от продоволствена сигурност и сигурност на храните;
 - iii) разработване и изпълнение на програми, които водят до увеличаване на производството и производителността в селскостопанския сектор, като се обръща специално внимание на малките селскостопански производители;

- iv) развитие на капацитета за привеждане в съответствие с изискванията за безопасност на храните на национално и регионално равнище; и
 - v) създаване и изпълнение на програми за социално приспособяване в регионите, засегнати от природни бедствия;
- e) управление на веригата за създаване на стойност:
- i) насърчаване на използването на устойчиви селскостопански технологии и предоставяне на необходимите селскостопански суровини;
 - ii) увеличаване на производството, производителността и конкурентоспособността на селскостопанския сектор чрез насърчаване на основаните на селското стопанство сектори;
 - iii) засилване на създаването на добавена стойност по цялата верига на доставки на селскостопански продукти за изпълнение на изискванията на националните, регионалните и международните пазари; и
 - iv) насърчаване на развитието на дейности в областите на преработката, предлагането на пазара, разпространението и превоза на селскостопански продукти;
- ж) системи за ранно предупреждение:
- i) изграждане на капацитет по отношение на извършването на оценка и разпространението на информация относно вероятното въздействие на предстоящи бедствия достатъчно време преди настъпването им, за да бъдат приети предварителни мерки и действия за ранно реагиране;

- ii) развитие и управление на национални и регионални информационни системи;
 - iii) разработване, укрепване и свързване на системи за ранно предупреждение и планове за действие в извънредни ситуации, както и на стратегии за управление на реагирането при бедствия на национално и регионално равнище; и
 - iv) подкрепяне на възможностите за приспособяване към изменението на климата и смекчаване на последиците от изменението на климата в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- з) производство и предлагане на пазара на селскостопански суровини:
- i) изграждане на капацитет за достъп до пазарни ниши и улесняване на спазването на стандартите за суровини, за да се отговори на пазарните изисквания;
 - ii) подпомагане на диверсификацията на селскостопанското производство и продуктите за износ в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
 - iii) развитие на съвременна пазарна инфраструктура за разрастване на местните и регионалните пазари; и
 - iv) разработване на програми за опаковане и етикетирание на продуктите, които да позволят на производителите от държавата(ите) партньор(и) от ИАО да осигурят високи цени за износа на суровини;
- и) развитие на селските райони:
- i) изграждане на капацитета на групи от селскостопански производители по цялата верига за създаване на стойност в селското стопанство;

- ii) подобряване на транспортните, комуникационните и пазарните съоръжения за предлагане на пазара на селскостопански суровини и крайни продукти;
 - iii) преодоляване на социалните и културните бариери, като например свързаните с езика, равнището на грамотност, предразсъдъците по отношение на пола и здравето в общностите, които оказват влияние върху естеството на селскостопанските системи;
 - iv) подобряване на достъпа на селскостопанските производители до кредитни услуги и управление на природните и културните ресурси; и
 - v) разработване на подходящи мерки на политиката в подкрепа на своевременното предоставяне на достатъчно селскостопански суровини за малките селскостопански производители;
- й) държави — нетни вносители на храни:

справяне с ограниченията върху производството, съхранението и разпространението на храни в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;

- к) осигуряване на препитанието:
- i) изграждане на капацитет за развиване на социални услуги за населението в селските райони и периферните градски райони;
 - ii) подобряване на общия доход на домакинствата от селскостопанско производство чрез диверсификация, създаване на добавена стойност, заетост извън селското стопанство и въвеждане на нови устойчиви селскостопански технологии, наред с други действия, в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;

- iii) увеличаване на производителността на селскостопанския сектор в рамките на държавата(ите) партньор(и) от ИАО; и
 - iv) увеличаване на използването на устойчиви селскостопански технологии;
- л) спомагателни технически услуги:

ЕС се ангажира да предостави по начин, който е предвидим и устойчив, подходящи ресурси и техническа помощ за изграждане на капацитет на държавата(ите) партньор(и) от ИАО в следните области:

- i) засилване на иновациите и трансфера на технологии, знания, научноизследователска и развойна дейност;
- ii) развиване и засилено използване на механизацията в селскостопанския сектор на държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- iii) изграждане на заводи за селскостопански суровини и системи за разпределение в рамките на държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- iv) насърчаване и увеличаване на инвестициите в научни изследвания в областта на селското стопанство, консултантски услуги, обучение и връзката между научните изследвания, разпространението на знания и селскостопанските производители;
- v) когато е целесъобразно, създаване и засилване на регионалните центрове за високи постижения, включително център за селскостопанска метеорология, лаборатории за биотехнологии, анализи и диагностика в областта на растениевъдството, животновъдството и почвите; и

- vi) подобряване на достъпа до услуги в растениевъдството и животновъдството, включително услуги за селекция в животновъдството, ветеринарни услуги и услуги за растителна защита;
- м) финансови услуги в областта на селското стопанство:
- i) укрепване на финансовите услуги за малките производители, преработватели и търговци в селските райони;
 - ii) разработване на регионално притежавани механизми или на фонд за развитие на селското стопанство и селските райони;
 - iii) създаване на институции за микрофинансиране на селското стопанство и схеми за застраховане в селското стопанство;
 - iv) улесняване на достъпа до кредитиране от банки и други финансови институции за селскостопанските преработватели, търговци и производители; и
 - v) подкрепа за финансовите институции на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, обслужващи селскостопанския сектор, и улесняване на достъпа на частния сектор до капиталовите пазари за набиране на краткосрочен и дългосрочен капитал;
- н) географски означения:
- i) разработване на политики и правни рамки за географските означения;
 - ii) изготвяне на нормативни разпоредби за географските означения;
 - iii) изготвяне на кодекс на добрите практики за определяне на продуктите в зависимост от техния произход;

- iv) улесняване на местните организации и институции при координирането на местните заинтересовани страни във връзка с географските означения и съответствието на продуктите;
- v) изграждане на капацитет за идентификация, регистрация, предлагане на пазара, проследимост и съответствие на продуктите с географски означения; и
- vi) развиване на всяка друга област на сътрудничество по тази точка, която може да възникне в бъдеще.

ДЯЛ III

РАЗВИТИЕ НА ЧАСТНИЯ СЕКТОР

ЧЛЕН 84

Обхват и цели

1. Сътрудничеството за развитие на частния сектор включва насърчаване на инвестициите и развитието на предприятията.
2. Целите на настоящия дял са:
 - a) създаване на благоприятна среда за насърчаване на инвестициите и частните предприятия, включително развитието на нови промишлени отрасли, преките чуждестранни инвестиции и трансфера на технологии;

- б) увеличаване на капацитета по отношение на предлагането, конкурентоспособността и създаването на добавена стойност;
- в) подобряване на достъпа до инвестиционно финансиране от финансови институции на ЕС, като например Европейската инвестиционна банка;
- г) изграждане на капацитет и оказване на институционална подкрепа за институциите за развитие на частния сектор, като агенциите за насърчаване на инвестициите, главните органи за координация, търговските камари, сдруженията, звената за контакт и институциите за улесняване на търговията;
- д) създаване и/или укрепване на рамка на политиката, както и на правна и регулаторна рамка, която насърчава и защитава инвестициите;
- е) подобряване на механизмите за подкрепа и за разпределяне на частния сектор от съвместни институции на АКТБ и ЕС, включително Центъра за развитие на селското стопанство (ЦРСС), наред с другото, за насърчаване на инвестициите в държавата(ите) партньор(и) от ИАО; и
- ж) създаване или укрепване на партньорства, съвместни предприятия, подизпълнителни дейности, възлагане на дейности на външни изпълнители и връзки.

ЧЛЕН 85

Насърчаване на инвестициите

Страните се споразумяват да насърчават инвестициите в държавата(ите) партньор(и) от ИАО в следните области:

- а) подкрепа за реформи в рамките на политиката и в правните и регулаторните рамки;

- б) подкрепа за подобряване на институционалния капацитет, по-специално изграждане на капацитета на агенциите за насърчаване на инвестициите в държавата(ите) партньор(и) от ИАО и на институциите, участващи в насърчаването и улесняването на чуждите и местните инвестиции;
- в) подкрепа за създаването на подходящи административни структури, включително за обслужване на едно гише, за достъп и осъществяване на инвестиции;
- г) подкрепа за създаването и непрекъснатостта на предвидим и сигурен инвестиционен климат;
- д) подпомагане на усилията на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за разработване на генериращи приходи инструменти с цел мобилизиране на ресурси за инвестиции;
- е) създаване и подпомагане на схеми за застраховане срещу рискове като механизъм за намаляване на риска с цел засилване на доверието на инвеститорите в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- ж) подкрепа за създаването на механизми за обмен на информация между инвестиционните агенции от държавата(ите) партньор(и) от ИАО и техните партньори в ЕС;
- з) насърчаване на инвестициите на частния сектор на ЕС в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- и) подкрепа за създаването на финансови рамки и инструменти, адаптирани към нуждите от инвестиции на малките и средните предприятия; и
- й) улесняване на партньорства чрез съвместни предприятия и капиталово финансиране.

ЧЛЕН 86

Развитие на предприятията

Страните се споразумяват да си сътрудничат за развитие на предприятията в държавата(ите) партньор(и) от ИАО посредством оказването на подкрепа за:

- а) насърчаването на диалога, сътрудничеството и партньорствата между предприятията от частния сектор в държавата(ите) партньор(и) от ИАО и ЕС;
- б) усилията за популяризиране и интеграция в основните стопански дейности на микропредприятията, малките и средните предприятия;
- в) насърчаването на ефективността на дружествата от държавата(ите) партньор(и) от ИАО при производството и предлагането на пазара на продукти;
- г) прилагането на стратегиите за развитие на частния сектор на държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- д) насърчаването на благоприятна среда за развитието и растежа на микропредприятията, малките и средните предприятия;
- е) изграждането на капацитет на организациите от частния сектор, за да отговарят на международните стандарти;
- ж) защитата на иновациите от пиратство; и
- з) изграждането на капацитета на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за проучването, експлоатацията и предлагането на пазара на природни ресурси.

ДЯЛ IV

РИБАРСТВО

ЧЛЕН 87

Обхват на сътрудничеството

Сътрудничеството в областта на рибарството обхваща морския риболов, сладководния риболов и аквакултурите.

ЧЛЕН 88

Области на сътрудничество в морския риболов

1. Сътрудничеството в областта на морския риболов включва:
 - а) въпроси, свързани с управлението на риболова и опазването на запасите;
 - б) управление на плавателните съдове и договорености относно периода след улова;
 - в) финансови и търговски мерки; и
 - г) развитие на рибарството, продуктите от риболов и морските аквакултури.

2. ЕС допринася за мобилизирането на ресурсите за прилагане на сътрудничеството в установените области на национално и регионално равнище, което ще включва и подкрепа за изграждане на регионалния капацитет.

3. При спазване на разпоредбите на част III и член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:

- а) развитие и подобряване на инфраструктурата за складиране, предлагане на пазара и разпространение на риба и рибни продукти;
- б) изграждане на капацитет на национално и регионално равнище за изпълнение на техническите изисквания по отношение на СФМ/ТПТ/системата на критичните контролни точки за анализ на опасностите, разработване на системи за мониторинг, контрол и наблюдение в ИИЗ в държавата(ите) партньор(и) от ИАО и въвеждане и управление на схемите за сертифициране за конкретни видове морски риболов;
- в) инвестиции и трансфер на технологии в риболовните дейности, преработката на риба, пристанищните услуги, развитието и подобряването на пристанищните съоръжения и диверсификацията на риболова с цел включване на видове, различни от риба тон, които се ловят в недостатъчна степен или не се ловят;
- г) съвместни предприятия и връзки, особено с микропредприятията, малките и средните предприятия и субектите, извършващи непромишлен риболов, в рамките на веригата на доставки в областта на рибарството;
- д) създаване на добавена стойност в областта на рибарството; и
- е) научноизследователска и развойна дейност по отношение на оценката на запасите и равнищата на устойчивост.

4. Страните се ангажират да си сътрудничат за насърчаване на създаването на съвместни предприятия в сферата на риболовните дейности, преработката на риба, пристанищните услуги, засилване на производствения капацитет, подобряване на конкурентоспособността в областта на рибарството и свързаните с него промишлени отрасли и услуги, последващата преработка, развитието и подобряването на пристанищните съоръжения и диверсификацията на риболова с цел включване на видове, различни от риба тон, които се ловят в недостатъчна степен или не се ловят.

ЧЛЕН 89

Развитие на сладководния риболов и аквакултурите

Сътрудничеството в областта на развитието на сладководния риболов и аквакултурите включва принос на ЕС в следните области:

- a) изграждане на капацитет и развитие на експортния пазар чрез:
 - i) изграждане на капацитет в промишленото и непромишленото производство, преработката и продуктовата диверсификация, който повишава конкурентоспособността на сладководния риболов и аквакултурите в региона, например чрез създаване на центрове за научноизследователска и развойна дейност, включително за развитие на аквакултури за рибовъдни стопанства с търговска цел;
 - ii) изграждане на капацитет за управление на търговските вериги за експортния пазар, включително въвеждане и управление на схемите за сертифициране за специфични продуктови линии; както и прилагане на маркетингови промоционални дейности, създаване на добавена стойност и намаляване на загубите в периода след улова при продуктите от риболов;

- iii) повишаване на капацитета в региона, например чрез подобряване на възможностите на компетентните органи в областта на рибарството, търговците и рибарските сдружения, с цел участието им в търговията в сферата на риболова с ЕС като страна по споразумението и в програми за обучение, свързани с разработване на продукт и създаване на търговска марка;
- б) инфраструктура чрез:
 - i) развитие и подобряване на инфраструктурата, свързана със сладководния риболов и аквакултурите;
 - ii) улесняване на достъпа до финансиране, насочено към инфраструктурата, включително към всички видове оборудване;
- в) технологии чрез:
 - i) развиване на техническите възможности, включително популяризиране на технологиите за създаване на добавена стойност, например чрез пренос на технологии в областта на рибарството от ЕС към държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
 - ii) повишаване на капацитета по отношение управлението на рибарството в региона, например чрез научноизследователска дейност и системи за събиране на данни, както и чрез принос към подходящи технологии за улавяне и управление в периода след улова;
- г) правни и регулаторни рамки чрез:
 - i) разработване на нормативни разпоредби в областта на сладководния риболов и аквакултурите, както и на системи за мониторинг, контрол и наблюдение;

- ii) разработване на подходящи правни и нормативни инструменти относно правата на интелектуална собственост и изграждане на капацитет за тяхното прилагане в международната търговия;
 - iii) защита на екомаркировката и на интелектуалната собственост;
- д) инвестиции и финансиране чрез:
- i) насърчаване на съвместни предприятия и други форми на смесено инвестиране между заинтересованите лица в страните, като например за определяне на ред и условия за идентифициране на инвеститори за операции в рамките на съвместни предприятия в областта на сладководния риболов и аквакултурите;
 - ii) предоставяне на достъп до кредитни инструменти за развитието на предприятия от малък до среден мащаб, както и на сладководен риболов в промишлен мащаб;
- е) опазване на околната среда и запасите при риболова чрез мерки, целящи да гарантират, че рибната търговия оказва подкрепа на опазването на околната среда, защита срещу изчерпване на запасите, поддържане на биоразнообразието и предпазливо въвеждане на екзотични видове за целите на аквакултурите, например чрез предпазливо въвеждане на екзотични видове единствено в управлявани/затворени пространства след консултации с всички заинтересовани съседни държави;
- ж) социално-икономически мерки и мерки за намаляване на бедността чрез:
- i) насърчаване на лицата, занимаващи се с риболов, преработка и търговия с риба в малък и среден мащаб, чрез изграждане на капацитета на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за участие в търговията с ЕС;

- ii) участие на маргинални групи в рибната промишленост, например чрез насърчаване на равенството между половете в рибарството, и по-специално чрез развиване на капацитета на жените, занимаващи се с търговия, които са ангажирани в областта на рибарството или възнамеряват да се ангажират в нея; в този процес ще се включват и други групи в неравностойно положение, които разполагат с потенциал за ангажиране с рибарство с цел устойчиво социално-икономическо развитие.

ДЯЛ V

ВОДНИ РЕСУРСИ И ОКОЛНА СРЕДА

ЧЛЕН 90

Обхват и цели

1. Сътрудничеството по настоящия дял включва природните ресурси, по-специално водните ресурси, околната среда и биоразнообразието.
2. Целите на сътрудничеството по настоящия дял са:
 - а) засилване на връзките между търговията и околната среда;
 - б) оказване на подкрепа за прилагането на международни споразумения, конвенции и договори в областта на околната среда;

- в) осигуряване на баланс между управлението на околната среда и намаляването на бедността;
- г) опазване на околната среда и подобряване на опазването на биоразнообразието и генетичните ресурси;
- д) насърчаване на справедливото и устойчиво използване на природните ресурси;
- е) улесняване и насърчаване на устойчивото използване на споделените ресурси;
- ж) насърчаване на участието на публичния и частния сектор в управлението на природните ресурси.

ЧЛЕН 91

Водни ресурси

1. Сътрудничеството по отношение на водните ресурси включва напояване, производство на водноелектрическа енергия, вододобив и водоснабдяване и защита на водосборните басейни.
2. Целите на сътрудничеството в тази област са:
 - а) развиване на устойчивото използване и управление на водните ресурси в държавата(ите) партньор(и) от ИАО, така че да се подобри поминъкът на населението на държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
 - б) насърчаване на регионалното сътрудничество за устойчиво оползотворяване на трансграничните водни ресурси;
 - в) развитие на водоснабдителна инфраструктура за производствени цели.

3. При спазване на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:

- а) развитие на водоснабдителна инфраструктура в региона;
- б) разработване на съответните правни и регулаторни рамки;
- в) интегрирано управление на водните ресурси;
- г) изграждане на капацитет по отношение на човешките ресурси, подобряване на стандартите за услуги, управлението на водните ресурси и институционалните структури;
- д) създаване на партньорства, връзки и съвместни предприятия между икономическите оператори;
- е) насърчаване на развитието, трансфера и приложенията на технологии, научноизследователската и развойната дейност, иновациите, информационния обмен и мрежите;
- ж) развитие на контрола върху замърсяването на водите, пречистването и опазването, както и на третирането на отпадъчни води и канализацията;
- з) насърчаване на устойчиви схеми за напояване.

ЧЛЕН 92

Околна среда

1. Сътрудничеството в областта на околната среда включва защитата и устойчивото управление на околната среда, както и прилагането на свързани с търговията политики в областта на околната среда.
2. Целите на сътрудничеството в тази област са:
 - а) защита, възстановяване и опазване на околната среда и биоразнообразието (флора, фауна и микробни генетични ресурси, включително техните екосистеми);
 - б) развитие на промишленост в държавата(ите) партньор(и) от ИАО, която използва екологосъобразни технологии;
 - в) насърчаване на развитието, трансфера и приложенията на технологии, научноизследователската и развойната дейност, иновациите и информационния обмен.
3. При спазване на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:
 - а) прилагане на международни споразумения, конвенции и договори в областта на околната среда;
 - б) укрепване и насърчаване на справедливо и устойчиво използване, опазване и управление на околната среда и биоразнообразието, включително ресурсите на горското стопанство и дивите природни ресурси;

- в) укрепване на институционалните и правните рамки и капацитета за разработване, въвеждане, прилагане и налагане спазването на законови и подзаконови актове, стандарти и политики в областта на околната среда;
- г) създаване на партньорства, връзки и съвместни предприятия между икономическите оператори;
- д) предотвратяване и ограничаване на последиците от природни бедствия и загубата на биоразнообразие;
- е) насърчаване на развитието и адаптирането, трансфера и приложенията на технологии, научноизследователската и развойната дейност и иновациите;
- ж) защита и управление на крайбрежните и морските ресурси, както и на местните и дивите местни биологични и генетични ресурси;
- з) развитие на алтернативни дейности и средства за препитание, които не вредят на околната среда;
- и) производство и улесняване на търговията със стоки и услуги, за които екомаркировката е от значение;
- й) информационен обмен и създаване на мрежи за продукти и свързаните с тях изисквания по отношение на производствения процес, транспорта, предлагането на пазара и маркировката;
- к) развитие на инфраструктурни обекти за продукти, които не вредят на околната среда;
- л) включване на местните общности в управлението на биоразнообразието, ресурсите на горското стопанство и дивите природни ресурси;

- м) развитие на управлението на отпадъците и безопасното изхвърляне на промишлени и токсични отпадъци;
- н) насърчаване на участието на заинтересованите страни в международния диалог по въпросите на околната среда.

ДЯЛ VI

САНИТАРНИ И ФИТОСАНИТАРНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 93

Обхват и цели

1. Сътрудничеството по настоящия дял включва подкрепа и изграждане на капацитет в областта на хармонизацията, определянето на зони и вътрешното разделение, оценяването на съответствието, информационния обмен и прозрачността на условията за търговия.
2. Целите на сътрудничеството по настоящия дял са да се:
 - а) улеснява междурегионалната и вътрешнорегионалната търговия на страните, като същевременно се опазва животът и здравето на хората, животните и растенията в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ;
 - б) разглеждат проблемите, произтичащи от СФМ, по съгласувани приоритетни сектори и продукти, като се обърне дължимото внимание на регионалната интеграция;

- в) въведат процедури и ред и условия за улесняване на сътрудничеството по санитарни и фитосанитарни въпроси;
- г) осигури прозрачност по отношение на СФМ, приложими за търговията между и в рамките на страните;
- д) насърчава вътрешнорегионалната хармонизация на мерките с международните стандарти в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ и развитието на подходящи политики, законодателни, регулаторни и институционални рамки в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- е) засили ефективното участие на държавата(ите) партньор(и) от ИАО в Комисията по Codex Alimentarius, Световната организация за здравеопазване на животните и Международната конвенция по растителна защита;
- ж) насърчават консултациите и обменът на информация между институциите и лабораториите на ИАО и на ЕС;
- з) улеснява изграждането на капацитет за създаване и прилагане на регионални и национални стандарти в съответствие с международните изисквания, за да се улесни регионалната интеграция;
- и) изгражда и укрепва капацитетът на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за изпълнение и наблюдение на СФМ в съответствие с настоящия член; и
- й) насърчава трансферът на технологии.

3. При спазване на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:

- а) подкрепа на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за спазване на СФМ, включително за разработването на подходящи регулаторни рамки и политики по въпроси, свързани с работата на съответните международни органи по стандартизация, обучения, информационни мероприятия, изграждане на капацитет и техническа помощ;
- б) когато е целесъобразно, подкрепа за хармонизирането на СФМ в държавата(ите) партньор(и) от ИАО и за създаването на национални координационни комитети по СФМ, както и насърчаване на капацитета на публичния и частния сектор за санитарен контрол; приоритетните области включват разработване и прилагане на програма за осигуряване на качеството, обучения, информационни мероприятия, както и изграждането, подобряването, модернизацията и акредитирането на лаборатории;
- в) подкрепа по въпроси, свързани с работата на съответните международни органи по стандартизация; това сътрудничество може да включва обучения, информационни мероприятия, изграждане на капацитет и техническа помощ;
- г) подкрепа в областта на рибарството с цел разработване на хармонизирани регионални правила, законодателство и стандарти за рибни продукти, за да се насърчава търговията между страните и в региона на ИАО;
- д) подкрепа с цел насърчаване на сътрудничеството между институциите, отговарящи за СФМ в държавата(ите) партньор(и) от ИАО, и съответните им институции, отговарящи за СФМ в ЕС;

- е) подкрепа за прилагането на Споразумението за СФМ, и по-специално за укрепването на компетентните органи, звената за уведомяване и информационните центрове на държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- ж) подкрепа за споделянето и обмена на информация.

ЧЛЕН 94

Хармонизация

1. Страните се стремят да постигнат хармонизация на съответните си правила и процедури при изготвянето на техните СФМ, включително процедурите за инспекция, изпитване и сертифициране, в съответствие със Споразумението на СТО за СФМ.
2. Когато е целесъобразно, държавата(ите) партньор(и) от ИАО с подкрепата на ЕС ще разработи(ят) програма и график за хармонизирането на своите санитарни и фитосанитарни стандарти.
3. Комитетът на висшите служители изготвя, когато е целесъобразно, ред и условия за подпомагане и наблюдение на процеса на хармонизация в рамките на регионите.

ЧЛЕН 95

Определяне на зони и вътрешно разделение

Страните признават, след разглеждане на всеки отделен случай, определени райони, които са свободни от вредители или болести, и райони с ниска степен на разпространение на вредители или болести като потенциални източници на растителни и животински продукти, като вземат предвид член 6 от Споразумението на СТО за СФМ.

ЧЛЕН 96

Специално и диференцирано третиране и техническа помощ

1. ЕС се съгласява да предоставя техническа помощ и специално и диференцирано третиране в съответствие с членове 9 и 10 от Споразумението на СТО за СФМ.
2. Страните си сътрудничат за разглеждане на специалните потребности на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, произтичащи от прилагането на разпоредбите на настоящия дял.
3. Страните се споразумяват, че посочените по-долу области са приоритети за предоставянето на техническа помощ:
 - а) изграждането на технически капацитет в публичния и частния сектор на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, за да се направи възможно упражняването на санитарен и фитосанитарен контрол, включително обучение и информационни мероприятия във връзка с инспектиране, сертифициране, надзор и контрол;

- б) укрепването на техническия капацитет за прилагане и надзор на СФМ, включително насърчаване на по-широката употреба на международните стандарти;
- в) развиването на капацитета за анализ на риска, хармонизация, съответствие, изпитване, сертифициране, наблюдение на остатъчните вещества, проследимост и акредитиране, включително и чрез модернизиране или подготвяне на лаборатории и друго оборудване, с цел да се помогне на държавата(ите) партньор(и) от ИАО да отговори(ят) на изискванията на международните стандарти;
- г) подкрепата за участието на държавата(ите) партньор(и) от ИАО в работата на съответните международни органи по стандартизация;
- д) развитието на капацитета на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за ефективно участие в процеса по уведомяване.

ДЯЛ VII

ТЕХНИЧЕСКИ ПРЕЧКИ ПРЕД ТЪРГОВИЯТА

ЧЛЕН 97

Обхват и цели

1. Сътрудничеството по настоящия дял включва изготвянето, приемането и прилагането на техническите регламенти, стандартите и процедурите за оценяване на съответствието по смисъла на Споразумението за ТПТ.
2. Целите на сътрудничеството по настоящия дял са:
 - а) постепенно премахване на техническите пречки пред търговията с цел да се улесни търговията между страните и в рамките на държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
 - б) засилване на регионалната интеграция в държавата(ите) партньор(и) от ИАО чрез хармонизацията на стандартите, техническите регламенти и процедурите за оценяване на съответствието, прилагани в държавата(ите) партньор(и) от ИАО, в съответствие със Споразумението за ТПТ;
 - в) насърчаване на по-засиленото използване на международните технически регламенти, стандарти и процедури за оценяване на съответствието, включително специфични за отделни сектори мерки;

- г) развиване на функционални връзки, съвместни предприятия и съвместни научноизследователски и развойни дейности между институциите за стандартизация, оценяване на съответствието и регулиране на държавата(ите) партньор(и) от ИАО и на ЕС;
- д) подобряване на достъпа до пазара за продукти с произход от държавата(ите) партньор(и) от ИАО посредством подобряване на тяхната безопасност, качеството и конкурентоспособността им;
- е) насърчаване на по-широкото използване на най-добрите международни практики за технически регламенти, международни стандарти и процедури за оценяване на съответствието;
- ж) гарантиране, че изготвянето, приемането и прилагането на стандарти и технически регламенти е прозрачно и не създава ненужни пречки пред търговията между страните, в съответствие с разпоредбите на Споразумението за ТПТ;
- з) подкрепа за развитието на подходящи регулаторни рамки, политики и реформи в държавата(ите) партньор(и) от ИАО, които да отговарят на международно приетите практики;
- и) подпомагане на държавата(ите) партньор(и) от ИАО при прилагането на Споразумението за ТПТ и при спазването на съответните изисквания относно техническите пречки пред търговията на техните търговски партньори в контекста на Споразумението за ТПТ.

3. При спазване на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:

- а) подкрепа за насърчаване на по-широкото използване на международни стандарти, технически регламенти и оценяване на съответствието, включително специфични за отделни сектори мерки, на териториите на страните;

- б) подкрепа за държавата(ите) партньор(и) от ИАО за изграждане на капацитет в областите на стандартизацията, метрологията, акредитацията и процедурите за оценяване на съответствието, включително подкрепа при модернизирането и подготвянето на лабораториите и съответните институции, както и при поръчките за съответното оборудване;
- в) подкрепа за управление и осигуряване на качеството в избрани сектори от значение за държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- г) подкрепа на пълното участие на органите по стандартизация и на други технически регулаторни органи на държавата(ите) партньор(и) от ИАО в международните органи по стандартизация, както и засилване на ролята на международните стандарти като основа за техническите регламенти;
- д) подкрепа за усилията на органите за оценяване на съответствието в държавата(ите) партньор(и) от ИАО за получаване на международна акредитация;
- е) развиване на функционалните връзки между съответните институции на страните за стандартизация, оценяване на съответствието и сертифициране;
- ж) подкрепа за постигането на общо разбиране относно добрите регулаторни практики, включително:
 - і) прозрачност при подготовката, приемането и прилагането на технически регламенти, стандарти и процедури за оценяване на съответствието;

- ii) необходимостта и пропорционалността на регулаторните мерки и свързаните процедури за оценяване на съответствието, които могат да включват използването на декларации за съответствие от доставчиците;
 - iii) използването на международни стандарти като основа за изготвяне на технически регламенти, освен когато такива международни стандарти ще са неефективно или неподходящо средство за изпълнението на набелязаните законни цели;
 - iv) прилагането на техническите регламенти и изпълнение на дейностите по наблюдение на пазара; и
 - v) установяването на механизми и методи за преглед на технически регламенти, стандарти и процедури за оценяване на съответствието;
- з) определяне, приоритизиране и подкрепа за разработването на необходимата техническа инфраструктура и трансфер на технологии в областта на метрологията, стандартизацията, изпитването, сертифицирането и акредитацията, в подкрепа на техническите регламенти;
- и) засилване на регулаторното, техническото и научното сътрудничество, *inter alia*, чрез обмен на информация, опит и данни, с оглед на подобряване на качеството и нивото на съответните технически регламенти и на ефективното използване на регулаторните ресурси;
- й) развиване на съвместимостта и сближаването на съответните технически регламенти, стандарти и процедури за оценяване на съответствието;

- к) популяризиране и насърчаване на двустранното сътрудничество между съответните организации на страните, които са отговорни за метрологията, стандартизацията, изпитването, сертифицирането и акредитацията;
- л) насърчаване на сътрудничеството между страните и в рамките на ИАО във връзка с работата на съответните международни институции, организации и форуми, занимаващи се с въпросите на ТПТ.

ДЯЛ VIII

МИТНИЦИ И УЛЕСНЯВАНЕ НА ТЪРГОВИЯТА

ЧЛЕН 98

Обхват и цели

1. Страните признават важната роля на сътрудничеството в областта на митниците и улесняването на търговията в динамичния контекст на световната търговия.
2. Страните се споразумяват да засилят сътрудничеството си, за да гарантират, че приложимите законодателство и процедури, както и административният капацитет на техните администрации постигат целта за насърчаване на улесняването на търговията.
3. Страните признават необходимостта от подходящ административен капацитет за постигането на тези цели. Те се съгласяват, че държавата(ите) партньор(и) от ИАО ще се нуждае(ят) от преходни периоди и изграждане на капацитет, за да прилага(т) безпроблемно разпоредбите на настоящия дял.

4. Целите на сътрудничеството по настоящия дял са:
- а) улесняване на търговията между страните;
 - б) насърчаване на хармонизацията на митническото законодателство и процедури на регионално равнище;
 - в) предоставяне на подкрепа на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, за да се засили процесът по улесняване на търговията;
 - г) предоставяне на подкрепа на митническите администрации на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за прилагане на настоящото споразумение и други международни най-добри митнически практики;
 - д) засилване на сътрудничеството между митническите органи на страните и други свързани с тях гранични служби.
5. При спазване на член 75, страните се споразумяват да си сътрудничат в следните области:
- а) обмен на информация относно митническото законодателство и процедури;
 - б) разработване на съвместни инициативи в договорени помежду им области;
 - в) подкрепа за:
 - і) модернизацията на митническите системи и процедури и намаляване на времето за митническо оформяне;

- ii) опростяването и хармонизирането на митническите процедури и търговските формалности, включително на тези, свързани с вноса, износа и транзита;
 - iii) подобряването на регионалните системи за транзит;
 - iv) подобряването на прозрачността в съответствие с член 134;
 - v) изграждането на капацитет, включително финансова и техническа помощ за държавата(ите) партньор(и) от ИАО в тази област; и
 - vi) други въпроси в областта на митниците, договорени между страните по настоящото споразумение;
- г) приемане, доколкото е възможно, на общи позиции в рамките на международни организации в областта на митниците и улесняването на търговията, като СТО, СМО, ООН и УНКТАД;
- д) насърчаване на координацията между всички имащи отношение служби, както на собствената им територия, така и извън нея.
6. Страните си сътрудничат по митнически въпроси и по въпроси, свързани с правилата за произход, чрез:
- а) въвеждане на процедури и практики, които отразяват международните инструменти и стандарти, приложими в областта на митниците и улесняването на търговията, включително правилата на СТО и инструментите и стандартите на СМО;
 - б) извършване на дейности, насочени към укрепване на хармонизацията на митническите стандарти и мерките за улесняване на търговията;

- в) прилагане на съвременни митнически практики, включително оценка на риска, обвързващи предписания, опростени процедури, контрол след освобождаването и методи за одит;
- г) автоматизиране на митническите и други търговски процедури, включително електронен обмен на митническа и търговска информация;
- д) обучение на митническите служители и други компетентни длъжностни лица от публичния и частния сектор по въпросите на митниците и улесняването на търговията; и
- е) в други области, които могат да бъдат определени от страните.

ДЯЛ IX

МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ НА СИП

ЧЛЕН 99

Обхват и цели

1. Страните признават, че премахването и/или съществено намаляване на митата съгласно предвиденото в настоящото споразумение ще бъде свързано с трудности за държавата(ите) партньор(и) от ИАО. Страните се споразумяват, тези конкретни трудности трябва да бъдат преодоляни чрез създаването на компенсаторна рамка, при спазване на имащите предимство разпоредби на приложение VI.

2. Страните също така признават, че прилагането на настоящото споразумение може да доведе до евентуални трудности за икономиката(ите) на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, свързани, *inter alia*, със социалната и икономическата област и с околната среда. Страните се споразумяват, че тези трудности трябва да бъдат преодоленни чрез дейности в областта на икономическото сътрудничество и сътрудничеството за развитие.

3. Сътрудничеството по настоящия дял цели преодоляване на действителни и потенциални трудности, свързани с адаптирането и произтичащи от прилагането на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 100

Области на сътрудничество

1. По отношение на загубите на приходи, свързани с намаляването на митата, при спазване на имащите предимство разпоредби на приложение VI, ЕС:

- а) участва в засилен диалог относно мерките и реформите за данъчна корекция;
- б) установява ред и условия за сътрудничество в подкрепа на данъчната реформа;
- в) предоставя финансови ресурси за покриването, през преходен период, на определените по взаимно съгласие загуби на държавни приходи, дължащи се на премахването и/или значителното намаляване на митата.

2. С цел да се гарантира, че икономиката(ите) на държавата(ите) партньор(и) от ИАО се възползва(т) напълно от настоящото споразумение, ЕС се съгласява да работи с държавата(ите) партньор(и) от ИАО за предприемане на подходящи дейности за сътрудничество, които имат за цел:

- а) подобряване на конкурентоспособността на производствените сектори в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;

- б) подобряване на производствения и професионалния капацитет на работната сила в държавата(ите) партньор(и) от ИАО, включително чрез обучение на работниците, загубили работното си място при закриването на дружества, и/или чрез подпомагането на тези работници да придобият нови умения за нови дейности и др.;
- в) мерки за подкрепа за постигане на устойчива околна среда;
- г) изграждане на капацитет за укрепване на макроикономическата дисциплина;
- д) смекчаване на евентуалното въздействие върху продоволствената сигурност и сигурността на храните, развитието на селските райони, осигуряването на препитанието и доходите от износ в държавата(ите) партньор(и) от ИАО;
- е) разглеждане на други възможни области на сътрудничество, свързани с трудностите при прилагането на настоящото споразумение.

ДЯЛ X

МОБИЛИЗИРАНЕ НА РЕСУРСИ

ЧЛЕН 101

Принципи и цели

1. Като признават ангажимента на ЕС за подпомагане на прилагането на настоящото споразумение и усилията на държавата(ите) партньор(и) от ИАО за финансиране на нейните(техните) нужди от развитие, страните се споразумяват да работят както съвместно, така и самостоятелно, за да мобилизират финансови ресурси за подпомагане на прилагането на настоящото споразумение, регионалната интеграция и стратегиите за развитие на държавата(ите) партньор(и) от ИАО.
2. Целта на съвместното мобилизиране на ресурси е да се допълват, подкрепят и насърчават в духа на взаимозависимост усилията на държавата(ите) партньор(и) от ИАО при търсенето на други източници на финансиране за подпомагане на регионалната интеграция и стратегиите за развитие, по-специално Модела за развитие по СИП в приложение IIIa, при спазване на имащите предимство разпоредби на приложение VI.

ЧЛЕН 102

Задължения

1. При спазване на имащите предимство разпоредби на приложение VI, държавата(ите) партньор(и) от ИАО:
 - а) своевременно заделя(т) ресурси от механизмите си за финансиране при условията на предвидимост за подпомагане на регионалната интеграция и на свързаните със СИП стратегии за развитие и проекти, включени в Модела за развитие по СИП;
 - б) разработва(т) своите стратегии за развитие при надлежно зачитане на правото на държавата(ите) партньор(и) от ИАО да определя(т) посоката и последователността на своите стратегии за развитие и приоритети;
 - в) създава(т) фонд за СИП за насочване на свързаните със СИП ресурси;
 - г) включва(т) приоритетите на Модела за развитие по СИП в регионалните и националните стратегии.

2. При спазване на имащите предимство разпоредби на приложение VI, държавата(ите) партньор(и) от ИАО изготвя(т) правила и разпоредби за управлението на фонда за СИП, така че да се гарантира прозрачност, отчетност и разходна ефективност при използването на тези ресурси. Без да се засягат вноските на други партньори във фонда за СИП, насочването на ресурсите на ЕС ще зависи от положителната оценка от страна на ЕС на оперативните процедури на фонда за СИП.

3. При спазване на имащите предимство разпоредби на приложение VI, ЕС заделя своевременно ресурси при условията на предвидимост, като по-специално взема предвид ограниченията по отношение на предлагането на държавата(ите) партньор(и) от ИАО, свързани с прилагането на настоящото споразумение, включително пропуските във финансирането, установени в Модела за развитие по СИП, чрез:

- а) бюджета на ЕС;
- б) всеки друг инструмент, който ще се използва за въвеждането на официалната помощ за развитие на ЕС.

4. Страните съвместно се ангажират да работят за мобилизиране на следните ресурси:

- а) средства от други (многостранни и двустранни) донори ;
- б) безвъзмездни помощи, концесионни заеми, публично-частни партньорства и специализирани инструменти;
- в) други ресурси по официалната помощ за развитие, предоставени от партньорите за развитие.

ЧАСТ VI

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 103

Обхват и цели

1. Разпоредбите на настоящата част се прилагат по отношение на Съвета по СИП, Комитета на висшите служители, Консултативния комитет по СИП, създаден съгласно член 108 (наричан по-нататък „Консултативният комитет по СИП“), както и по отношение на всички други институции и комитети, които могат да бъдат създадени съгласно настоящото споразумение.
2. Целта на настоящата част е създаване на институции, които ще улеснят постигането на целите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 104

Съвет по СИП

1. На датата на влизане в сила на настоящото споразумение се създава Съвет по СИП.
2. Съветът по СИП се състои от представители на страните на равнище министри.

3. Съветът по СИП приема свой процедурен правилник в срок от шест (6) месеца от датата на влизане в сила на настоящото споразумение.
4. Съветът по СИП се председателства съвместно от представител на всяка от страните в съответствие с разпоредбите, установени в процедурния му правилник.
5. Съветът по СИП провежда заседания редовно, най-малко веднъж на две (2) години, и извънредно, когато обстоятелствата го налагат и при съгласие на страните.
6. Съветът по СИП отговаря за:
 - а) действието и прилагането на настоящото споразумение и наблюдението на постигането на неговите цели;
 - б) проучването на всеки сериозен проблем, възникващ в рамките на настоящото споразумение, както и всеки друг въпрос от общ интерес, засягащ търговията между страните, без да се засягат правата, предоставени съгласно част VII; и
 - в) проверката на предложения и препоръки на страните за преглед и изменение на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 105

Правомощия на Съвета по СИП

1. Съветът по СИП има правомощия да взема решения и може да приема препоръки от Комитета на висшите служители в писмена форма по взаимно съгласие.
2. Вземите решения са задължителни за страните, които предприемат всички необходими мерки за изпълнението им в съответствие с техните съответни вътрешни правила.
3. Съветът по СИП изготвя и приема в срок от шест (6) месеца след датата на влизане в сила на настоящото споразумение процедурните правила, необходими за създаването на арбитражния комитет, като е предвидено в членове 112 и 113.
4. За приемането на решения от Съвета по СИП по въпроси, по които държава партньор от ИАО действа самостоятелно, се изисква съгласието на съответната държава партньор от ИАО.

ЧЛЕН 106

Комитет на висшите служители

1. На датата на влизане в сила на настоящото споразумение се създава Комитет на висшите служители.

2. Той се състои от постоянни секретари или главни секретари, в зависимост от случая, от държавата(ите) партньор(и) от ИАО и представители на ЕС на равнище висши длъжностни лица.
3. При спазване на всички указания, които могат да бъдат дадени от Съвета по СИП, Комитетът на висшите служители заседава най-малко веднъж годишно и може да провежда извънредни заседания, когато обстоятелствата го изискват, по всяко време, договорено от страните. Комитетът на висшите служители също така заседава преди заседанията на Съвета по СИП.
4. Комитетът на висшите служители се председателства съвместно от представител на всяка от страните.
5. Комитетът на висшите служители отговаря за:
 - а) подпомагането на Съвета по СИП при осъществяване на дейността му;
 - б) получаването и разглеждането на доклади от специализираните комитети, работните сесии, работните групи или други органи, създадени от Комитета съгласно член 107, параграф 1, и координирането на техните дейности, както и отправянето на препоръки за обсъждане от Съвета по СИП;
 - в) представянето на Съвета по СИП на доклади и препоръки относно прилагането на настоящото споразумение, по своя собствена инициатива или по искане на Съвета по СИП, или по искане на някоя от страните;
 - г) в областта на търговията:
 - і) упражняването на надзор и поемането на отговорност за изпълнението и правилното прилагане на разпоредбите на настоящото споразумение, както и разглеждането и препоръчването на области за сътрудничество в това отношение;

- ii) предприемането на действия за предотвратяване и уреждане на спорове, които могат да възникнат относно тълкуването или прилагането на споразумението, в съответствие с разпоредбите на част VII, дял I;
 - iii) подпомагането на Съвета по СИП при изпълнението на функциите му, включително изготвянето на препоръки за решения, които да бъдат взети от Съвета по СИП;
 - iv) наблюдаването на развитието на регионалната интеграция и на икономическите и търговските отношения между страните;
 - v) наблюдаването и оценката на въздействието на прилагането на настоящото споразумение върху устойчивото развитие на страните;
 - vi) обсъждането и предприемането на действия, които могат да улеснят търговията, инвестициите и възможностите за бизнес между страните; и
 - vii) обсъждането на всякакви въпроси, които се отнасят до настоящото споразумение, както и на всеки въпрос, който би могъл да повлияе на постигането на неговите цели;
- д) в областта на развитието:
- i) подпомагането на Съвета по СИП при осъществяването на функциите му във връзка с въпроси от областта на сътрудничеството за развитие, попадащи в обхвата на настоящото споразумение;
 - ii) наблюдаването на прилагането на разпоредбите за сътрудничество, предвидени в настоящото споразумение, и координирането на такива действия с трети страни донори;

- iii) отправянето на препоръки относно сътрудничеството между страните в областта на търговията;
- iv) периодичен преглед на определените в настоящото споразумение области за сътрудничество, както и отправянето на препоръки за включването на нови приоритети, когато е целесъобразно; и
- v) разглеждането и обсъждането на въпроси относно сътрудничеството в областта на регионалната интеграция и прилагането на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 107

Правомощия на Комитета на висшите служители

1. При изпълнението на функциите си Комитетът на висшите служители:
 - a) създава, когато е целесъобразно, специализирани комитети, работни сесии, работни групи или органи, занимаващи се с въпроси от неговата компетентност, като им дава указания и упражнява надзор над тях, и определя техния състав, задължения и процедурни правила, освен ако не е предвидено друго в настоящото споразумение;
 - б) взема решения или приема препоръки в случаите, когато това е предвидено в настоящото споразумение или когато такива изпълнителни правомощия са му били делегирани от Съвета по СИП. В случаите когато на Комитета са делегирани такива изпълнителни правомощия, той взема решения или отправя препоръки в съответствие с условията, предвидени в член 105; и

- в) разглежда всякакви въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение, и предприема подходящи действия при изпълнението на функциите си.
2. За да упражнява функциите, предвидени в параграф 1, буква а), Комитетът провежда специални работни сесии.
3. Комитетът приема свой процедурен правилник в срок от три (3) месеца от датата на влизане в сила на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 108

Консултативен комитет по СИП

1. Създава се Консултативен комитет по СИП със задачата да подпомага Комитета на висшите служители за насърчаване на диалога и сътрудничеството между представителите на частния сектор, организациите на гражданското общество, включително на академичната общност, и социалните и икономическите партньори. Диалогът и сътрудничеството включват всички въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение, които възникват при прилагането му.
2. Решение относно участието в Консултативния комитет по СИП се взема от Съвета по СИП по препоръки на Комитета на висшите служители с цел да се осигури широко представяне на всички заинтересовани страни.

3. Консултативният комитет по СИП осъществява дейностите си въз основа на искане за консултация от страна на Комитета на висшите служители или по своя собствена инициатива и отправя препоръки към Комитета на висшите служители. Представителите на страните присъстват на заседанията на Консултативния комитет по СИП.
4. Консултативният комитет по СИП приема свой процедурен правилник в рамките на три (3) месеца след създаването си със съгласието на Комитета на висшите служители.

ЧАСТ VII

ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

ЧЛЕН 109

Обхват и цел

1. Настоящата част се прилага за всеки спор, свързан с тълкуването и прилагането на разпоредбите на настоящото споразумение, освен ако не е предвидено друго.
2. Целта на настоящата част е предотвратяване и добросъвестно уреждане на спорове между страните, свързани с тълкуването и прилагането на настоящото споразумение, и когато това е възможно, постигане на разрешаването на спора по взаимно съгласие.

ДЯЛ I

ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА СПОРОВЕ

ЧЛЕН 110

Консултации

1. Страните започват консултации и полагат усилия за добросъвестно разрешаване на всеки един спор относно тълкуването и прилагането на настоящото споразумение с цел постигане на разрешаването на спора по взаимно съгласие.
2. Дадена страна може да поиска провеждане на консултации, като изпрати до другата страна писмено искане, с копие до Комитета на висшите служители, в което се посочват спорната мярка и разпоредбите от споразумението, с които първата страна смята, че мярката не е в съответствие.
3. Освен ако страните не се споразумеят друго, консултациите се провеждат на територията на страната ответник и в рамките на двадесет (20) дни от датата на получаване на искането. Консултациите се считат за приключени след изтичането на шестдесет (60) дни от датата на получаване на искането от страната ответник, освен ако страните не се споразумеят да ги продължат. Цялата информация, разкрита по време на консултациите, остава поверителна.
4. Консултациите по неотложни въпроси, включително тези, които са свързани с бързоразвалящи се или сезонни стоки, се провеждат веднага щом това е възможно на практика и във всеки случай в рамките на петнадесет (15) дни от датата на получаване на искането, и се считат за приключени след изтичане на тридесет (30) дни от датата на получаване на искането, освен ако страните не се споразумеят да продължат консултациите.

5. Ако страната, до която е отправено искането за консултации, не отговори на искането в рамките на десет (10) дни от датата на получаването му, или ако консултации не бъдат проведени в съответните срокове, предвидени в параграфи 3 и 4 от настоящия член, или ако консултациите са приключили, без да се постигне разрешаване на спора по взаимно съгласие, всяка от страните може да поиска уреждане на спора чрез арбитраж в съответствие с член 112.

6. Страните могат да се споразумеят за промяна на сроковете, посочени в параграфи 3—5 по-горе, предвид сложността на случая или трудностите, пред които е изправена някоя от тях.

ЧЛЕН 111

Медиация

1. Ако след консултациите страните не достигнат до разрешаване на спора по взаимно съгласие, те могат по взаимно съгласие да използват медиатор. Медиацията има за предмет въпросите, които са посочени в искането за провеждане на консултации, освен ако страните не се споразумеят друго.

2. Всяка от страните може да пристъпи към арбитраж съгласно член 112, без да поиска медиация.

3. Ако страните не се споразумеят за избора на медиатор в рамките на петнадесет (15) дни след постигането на съгласие за подаване на искане за медиация, председателят на Комитета на висшите служители или негов представител определя медиатор чрез жребий сред посочените в списъка по член 125 лица, които не са граждани на никоя от страните. Изборът се прави в рамките на двадесет и пет (25) дни от датата на подаване на искането за медиация в присъствието на представител на всяка от страните. Медиаторът свиква среща със страните не по-късно от тридесет (30) дни, след като бъде избран. Той получава становищата на всяка от страните не по-късно от петнадесет (15) дни преди срещата и обявява становището си не по-късно от четиридесет и пет (45) дни, след като бъде избран.
4. В своето становище медиаторът може да включи препоръка за начин на разрешаване на спора, който да е в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение. Неговото становище не е обвързващо.
5. Страните могат да се споразумеят за промяна на сроковете, посочени в параграф 3. Медиаторът също може да реши да промени тези срокове, по искане на някоя от страните или по своя собствена инициатива, предвид трудностите, пред които е изправена засегнатата страна, или сложността на случая.
6. Процедурите по медиация, и по-специално обменената информация и позициите, заети от страните по време на тези процедури, остават поверителни.

ДЯЛ II

УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

ЧЛЕН 112

Започване на арбитражното производство

1. Когато страните не успеят да решат спора посредством консултации съгласно предвиденото в член 110, страната жалбоподател може да поиска започване на процедура за образуване на арбитражен комитет, който се съставя в съответствие с член 113.
2. Искането за образуване на арбитражен комитет се отправя в писмена форма до страната ответник и до Комитета на висшите служители. Страната жалбоподател посочва в искането конкретните спорни мерки и ясно обяснява как с тези мерки се нарушават разпоредбите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 113

Образуване на арбитражния комитет

1. Арбитражният комитет се състои от трима арбитри.

2. В срок от десет (10) дни от датата на подаване до Комитета на висшите служители на искането за образуване на арбитражен комитет, страните провеждат консултации помежду си, за да постигнат съгласие относно състава на арбитражния комитет.
3. В случай че страните не могат да се споразумеят за състава на арбитражния комитет в срока, посочен в параграф 2 от настоящия член, всяка от страните посочва арбитър от списъка с арбитри, съставен съгласно член 125, в срок от пет (5) дни. Ако някоя от страните не посочи свой арбитър, по искане на другата страна този арбитър на първата страна се избира чрез жребий от председателя на Комитета на висшите служители или от упълномощено от председателя лице от подсписъка на тази страна, съставен съгласно член 125.
4. Освен ако страните не постигнат съгласие относно председателя на арбитражния комитет в срока, установен в параграф 2 от настоящия член, двамата арбитри на свой ред посочват трети арбитър като председател на арбитражния комитет от списъка, съставен съгласно член 125, в срок от пет (5) дни от посочването си и уведомяват Комитета на висшите служители за избора си. В случай че не бъде избран председател на арбитражния комитет, всяка страна може да поиска от председателя на Комитета на висшите служители или от упълномощено от председателя лице да избере чрез жребий председателя на арбитражния комитет от подсписъка с председатели, съдържащ се в списъка, съставен съгласно член 125, в срок от пет (5) дни.
5. Датата на образуване на арбитражния комитет е датата, на която тримата арбитри са избрани и са приели назначението си в съответствие с процедурния правилник, приет съгласно член 120.

ЧЛЕН 114

Междинен доклад на арбитражния комитет

1. Арбитражният комитет представя на страните междинен доклад, съдържащ както описателна част, така и неговите констатации и заключения, като правило не по-късно от деветдесет (90) дни от датата на образуването си. Когато се счита, че този срок не може да бъде спазен, председателят на арбитражния комитет трябва да уведоми писмено страните и Комитета на висшите служители, като посочи причините за закъснението и датата, на която арбитражният комитет предвижда да представи своя междинен доклад. При никакви обстоятелства междинният доклад не следва да бъде представян по-късно от сто и двадесет (120) дни след датата на образуването на арбитражния комитет. Всяка от страните може, в срок от петнадесет (15) дни от предаването на междинния доклад от страна на арбитражния комитет, да му предостави в писмена форма бележките си по конкретни аспекти на междинния доклад.
2. При неотложни случаи, включително тези, които са свързани с бързоразвалящи се или сезонни стоки, арбитражният комитет полага максимални усилия, за да представи своя междинен доклад в срок от тридесет (30) дни, и във всеки случай не по-късно от четиридесет и пет (45) дни от датата на образуването си. В срок от седем (7) дни от представянето на междинния доклад всяка от страните може да подаде писмено искане до арбитражния комитет за преглед на конкретни аспекти от междинния доклад.
3. След като разгледа всички писмени бележки на страните, свързани с междинния доклад, арбитражният комитет може да измени своя доклад и да проведе допълнителни проучвания, ако счита това за целесъобразно. В окончателното решение на арбитражния комитет се разглеждат доводите, представени на етапа на междинния преглед, и се дава ясен отговор на въпросите и становищата на страните.

ЧЛЕН 115

Решение на арбитражния комитет

1. Арбитражният комитет съобщава своето решение на страните и на Комитета на висшите служители в срок от сто и двадесет (120) дни от датата на образуването си.

Без да се засяга първа алинея, ако този срок не може да бъде спазен, председателят на арбитражния комитет уведомява писмено страните и Комитета на висшите служители, като посочи причините за закъснението и датата, на която комитетът предвижда да представи своето решение. При никакви обстоятелства решението не може да бъде съобщено по-късно от сто и петдесет (150) дни от датата на образуване на арбитражния комитет.

2. При неотложни случаи, включително тези, които са свързани с бързоразвалящи се и сезонни стоки, арбитражният комитет:

- a) съобщава своето решение в срок от шестдесет (60) дни от датата на образуването си;
- б) може да постанови предварително решение за това дали смята случая за неотложен веднага, щом това е възможно на практика, и във всеки случай в рамките на седем (7) дни от образуването си.

3. Решението на арбитражния комитет включва препоръки за това как страната отговорник би могла да постигне съответствие с настоящото споразумение.

4. Независимо от параграфи 6—10 относно разумния срок страната ответник взема необходимите мерки за незабавното и добросъвестно изпълнение на решението на арбитражния комитет.
5. Ако не е възможно решението да бъде изпълнено незабавно, страните полагат усилия, за да постигнат съгласие по срока, в който да бъде изпълнено решението. В този случай страната ответник не по-късно от двадесет и един (21) дни след съобщаването на решението на арбитражния комитет на страните уведомява страната жалбоподател и Комитета на висшите служители за срока, който ще ѝ бъде необходим за изпълнение.
6. Ако между страните има несъгласие по отношение на разумния срок за изпълнение на решението на арбитражния комитет, в срок от четиринадесет (14) дни от съобщаването съгласно параграф 1 страната жалбоподател подава писмено искане до арбитражния комитет за определяне на продължителността на разумния срок. За това искане едновременно се уведомяват другата страна и Комитетът на висшите служители. Арбитражният комитет уведомява за своето решение страните и Комитета на висшите служители в рамките на двадесет и един (21) дни от отправянето на искането.
7. В случай на невъзможност първоначално съставеният арбитражен комитет или някои от неговите членове да бъдат свикани отново, се прилагат процедурите, предвидени в член 113. Срокът за съобщаване на решението е тридесет и пет (35) дни от датата на подаване на искането, посочено в параграф 6 от настоящия член.

8. При определянето на продължителността на разумния срок арбитражният комитет взема предвид времето, от което по принцип би имала нужда страната ответник, за да приеме законодателни или административни мерки, сходни на тези, считани от нея за необходими за постигането на съответствие с настоящото споразумение, и по-специално арбитражният комитет взема предвид трудностите, които държавата(ите) партньор(и) от ИАО може(могат) да срещне(ат) поради липса на необходимия капацитет.
9. Разумният срок може да бъде удължен по споразумение между страните.

ЧЛЕН 116

Преглед на мярка, предприета в изпълнение на решението на арбитражния комитет

1. Преди изтичането на разумния срок страната ответник уведомява страната жалбоподател и Комитета на висшите служители за мерките, които е предприела за изпълнение на решението на арбитражния комитет.
2. Когато при изтичане на разумния срок страната ответник не е спазила параграф 1 от настоящия член, страната жалбоподател може да предприеме подходящи мерки в съответствие с член 118, параграф 2, след като уведоми другата страна и Комитета на висшите служители за това.
3. Когато е налице несъгласие между страните по отношение на това дали страната ответник е спазила разпоредбите на настоящото споразумение, всяка страна може да отправи писмено искане до арбитражния комитет да се произнесе по въпроса. В това искане се посочва конкретната спорна мярка и се обяснява ясно причината, поради която тази мярка е несъвместима или съвместима с разпоредбите на споразумението и с решението на арбитражния комитет.

4. Арбитражният комитет се стреми да обяви своето решение в срок от четиридесет и пет (45) дни от датата на подаване на посоченото в параграф 3 искане. При неотложни случаи, включително тези, които са свързани с бързоразвалящи се и сезонни стоки, арбитражният комитет съобщава решението си в срок от тридесет (30) дни от датата на отправяне на искането.

5. В случай на невъзможност първоначално съставеният арбитражен комитет или някои от неговите членове да бъдат свикани отново в рамките на петнадесет (15) дни, се прилагат процедурите, предвидени в член 113. В тези случаи срокът за съобщаване на решението е осемдесет (80) дни от датата на подаване на искането, посочено в параграф 3 от настоящия член.

ЧЛЕН 117

Временни мерки в случай на неизпълнение

1. Ако страната ответник не съобщи мярката, която е предприела, за да изпълни решението на арбитражния комитет, преди изтичането на разумния срок или ако арбитражният комитет постанови, че мярката, съобщена съгласно член 116, параграф 1, е несъвместима със задълженията на страната ответник съгласно разпоредбите на настоящото споразумение, страната жалбоподател има право, след като уведоми другата страна, да приеме подходящи мерки.

2. При приемането на тези мерки страната жалбоподател се стреми да избере мерки, които засягат във възможно най-малка степен постигането на целите на настоящото споразумение, и взема предвид отражението им върху икономиката на страната ответник. Освен това, когато ЕС получава право да приеме подобни мерки, той подбира мерки, конкретно насочени към изпълнение от страна на държавата партньор от ИАО, за чиито мерки се смята, че нарушават настоящото споразумение.

3. Във всеки момент след изтичането на разумния срок страната жалбоподател може да поиска от страната ответник да представи предложение за временна компенсация и страната ответник трябва да представи такова предложение.

4. Компенсацията или ответните мерки имат временен характер и се прилагат само докато мярката, за която е установено, че нарушава разпоредбите на настоящото споразумение, не бъде отменена или изменена, така че да бъде в съответствие с тези разпоредби, или докато страните не постигнат съгласие за уреждане на спора.

ЧЛЕН 118

Преглед на мерките за постигане на съответствие с настоящото споразумение, последвали приемането на подходящи мерки

1. Страната ответник уведомява другата страна и Комитета на висшите служители за всички мерки, които е предприела, за да се съобрази с решението на арбитражния комитет, и за искането си за прекратяване на прилагането на подходящите мерки от страната жалбоподател.

2. Ако страните не постигнат съгласие относно съвместимостта на мерките, за които е направено уведомление, с разпоредбите на настоящото споразумение в рамките на тридесет (30) дни от датата на подаване на уведомлението, страната жалбоподател се обръща с писмено искане до арбитражния комитет да се произнесе по въпроса. За това искане се уведомяват другата страна и Комитетът на висшите служители. Арбитражният комитет уведомява за своето решение страните и Комитета на висшите служители в рамките на четиридесет и пет (45) дни от отправянето на искането.

3. Ако арбитражният комитет постанови, че дадени мерки, предприети с оглед постигане на съответствие, не са съобразени с разпоредбите на настоящото споразумение, той решава дали страната жалбоподател може да продължи да прилага подходящи мерки. Ако арбитражният комитет постанови, че дадени мерки, предприети с оглед постигане на съответствие, са съобразени с разпоредбите на настоящото споразумение, прилагането на подходящи мерки се прекратява незабавно след датата на постановяване на решението.

4. В случай че първоначалният арбитражен комитет или някои от неговите членове не могат да бъдат свикани отново, се прилагат процедурите, предвидени в член 113. Срокът за съобщаване на решението е шестдесет (60) дни от датата на подаване на искането, посочено в параграф 2 от настоящия член.

ДЯЛ III

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 119

Решение по взаимно съгласие

Страните могат по всяко време да стигнат до разрешаване по взаимно съгласие на спор по смисъла на настоящата част и уведомяват Комитета на висшите служители за това. Ако за решението се изисква одобрение в съответствие с приложимите вътрешни процедури на някоя от страните, това изискване се посочва в уведомлението, а процедурата се спира. Ако не се изисква такова одобрение или ако е налице уведомление за приключването на такива вътрешни процедури, процедурата се прекратява.

ЧЛЕН 120

Процедурен правилник

Процедурите за уреждане на спорове се уреждат от процедурния правилник, който се приема от Съвета по СИП в рамките на шест (6) месеца след влизането в сила на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 121

Информация и технически консултации

По искане на някоя от страните или по собствена инициатива арбитражният комитет може да получи информация за процедурата пред арбитражния комитет от всякакви източници, които счита за подходящи, включително от страните по спора. Арбитражният комитет разполага с правомощието да получи становището на съответните експерти, ако сметне това за необходимо. Заинтересовани физически или юридически лица, които са установени в страните, и други трети страни имат право да представят на арбитражния комитет становища *amicus curiae* в съответствие с процедурния правилник, приет съгласно член 120. Всяка информация, получена по този начин, трябва да бъде разкрита на страните, които могат да представят коментари.

ЧЛЕН 122

Език на становищата

1. Писмените и устните становища на страните се правят на някой от официалните езици на страните.
2. Страните полагат усилие да се договорят за общ работен език за всяко едно конкретна процедура по настоящата част. При невъзможност на страните да се договорят за общ работен език, всяка страна прави необходимите постъпки и поема разходите по превода на писмените си становища и по устния превод на изслушванията на езика, избран от страната ответник, освен ако този език е официален език на посочената страна¹.

ЧЛЕН 123

Правила за тълкуване

1. Арбитражният комитет тълкува разпоредбите на настоящото споразумение в съответствие с обичайните правила за тълкуване на международното публично право, включително правилата, установени във Виенската конвенция за правото на договорите, посписана във Виена на 23 май 1969 г.
2. Тълкуването и решенията на арбитражния комитет не могат да увеличават или намаляват правата и задълженията, предвидени в настоящото споразумение.

¹ За целите на настоящия член официалните езици са тези, посочени в член 146.

ЧЛЕН 124

Процедура за постановяване на решения на арбитражния комитет

1. Арбитражният комитет полага всички усилия за вземане на решения с консенсус. Ако не може да се вземе решение с консенсус, спорният въпрос се решава чрез гласуване с мнозинство.
2. Всяко решение на арбитражния комитет съдържа фактическите констатации, приложимостта на съответните разпоредби на настоящото споразумение и обосновката на направените констатации, препоръки или заключения. Комитетът на висшите служители оповестява публично решенията на арбитражния комитет.
3. Решението на арбитражния комитет е окончателно и задължително за страните.

ЧЛЕН 125

Списък на арбитражите

1. До шест (6) месеца след датата на влизане в сила на настоящото споразумение Комитетът на висшите служители съставя списък с поне петнадесет (15) лица, които желаят и са способни да изпълняват функцията на арбитражи. Списъкът съдържа три подписа: по един подпис на лица, които да изпълняват функцията на арбитражи, за всяка от страните; и един подпис на лица, които не са граждани на никоя от страните и които да бъдат на разположение за функцията на председател на арбитражния комитет. Всеки подпис съдържа най-малко пет (5) лица. Комитетът на висшите служители следи за това списъкът да се поддържа винаги на това равнище в съответствие с процедурния правилник, приет съгласно член 120.

2. В случай че някой от посочените подписъци не бъде съставен или не съдържа достатъчен брой имена на лица към момента на уведомление, направено в съответствие с член 113, параграф 2, имената на арбитрите се теглят чрез жребий измежду лицата, които официално са предложени за съответния подписък от едната или и от двете страни. Ако само едната страна е предложила имена, тримата арбитри се избират чрез жребий измежду посочените имена.

3. В случай че не е бил съставен списък с арбитри съгласно параграф 1, или не са предложени имена на арбитри съгласно параграф 2, страната, която започва процедурата по арбитраж, трябва да поиска от генералния секретар на Постоянния арбитражен съд да упражнява функциите на орган по назначаването.

4. Арбитрите имат специализирани познания по право и международна търговия, както и професионален опит в тези области. Те са независими, изпълняват функциите си в качеството си на частни лица, не приемат указания от организация или правителство, нито пък са свързани с правителството на някоя от страните, и спазват Кодекса на поведение, приложен към процедурния правилник, приет съгласно член 120.

ЧЛЕН 126

Връзка с уреждането на спорове в рамките на СТО

1. Арбитражен комитет, създаден съгласно настоящото споразумение, не решава спорове относно правата или задълженията на която и да било от страните съгласно споразуменията в рамките на СТО.

2. Прилагането на разпоредбите за уреждане на спорове по настоящото споразумение не засяга действия, предприети в рамките на СТО, включително действия по уреждане на спорове. Въпреки това когато една от страните е започнала процедура за уреждане на спор по отношение на определена мярка съгласно настоящия дял или съгласно Споразумението за СТО, тя не може да започне процедура за уреждане на спор относно същата мярка пред другата юрисдикция, докато не приключи първата процедура. Освен това никоя страна не може да търси компенсации за нарушаване на едно и също задължение, по споразумението и по Споразумението за СТО и пред двете юрисдикции. В такъв случай, след започването на процедура за уреждане на спор съответната страна не може да търси компенсации за нарушаването на същото задължение по другото споразумение пред другата юрисдикция, освен ако избраната юрисдикция по процедурни причини или причини, свързани с подсъдността, не е могла да направи констатации по искането за компенсации във връзка с това задължение.

3. По отношение на определена мярка едната от страните може да започне процедура за уреждане на спорове съгласно настоящата част или съгласно Споразумението за СТО, както следва:

- а) процедурата за уреждане на спорове съгласно настоящата част се счита за започната при искане на една от страните за образуване на арбитражен комитет съгласно член 112, и се счита за приключила, когато арбитражният комитет съобщи своето решение съгласно член 115 на страните и на Комитета на висшите служители или когато бъде постигнато решение по взаимно съгласие по смисъла на член 119;
- б) процедурата за уреждане на спорове съгласно Споразумението за СТО се счита за започната, когато една от страните поиска създаването на комитет съгласно член 6 от Договореността относно правилата и процедурите за уреждане на спорове на СТО (ДППУС), и се счита за приключила, когато Органът за уреждане на спорове на СТО одобри доклада на комитета на СТО и доклада на Апелативния орган, в зависимост от случая, съгласно член 16 и член 17, параграф 14 ДППУС.

4. Настоящото споразумение не възпрепятства страните да прилагат спиране на изпълнението на задължения, разрешено от Органа за уреждане на спорове на СТО. Споразумението за СТО не може да възпрепятства страните да спират изпълнението на задължения по силата на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 127

Срокове

1. Всички срокове, посочени в настоящата част, включително сроковете, в които арбитражният комитет трябва да съобщи решенията си, се изчисляват в календарни дни от деня след действието или факта, за които се отнасят.
2. Всеки срок, посочен в настоящата част, може да бъде удължен по взаимно съгласие на страните.

ЧАСТ VIII

ОБЩИ ИЗКЛЮЧЕНИЯ

ЧЛЕН 128

Клауза за общи изключения

При условие че се спазва изискването подобни мерки да не се прилагат по начин, който би представлявал средство за произволна или неоправдана дискриминация между страните, в които съществуват сходни условия, или средство за прикрито ограничаване на международната търговия, никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не се тълкува по начин, който възпрепятства приемането или прилагането от ЕС или от държавата(ите) партньор(и) от ИАО, на мерки, които:

- а) са необходими за защита на обществената сигурност и морал или за поддържане на обществения ред;
- б) са необходими за опазване живота или здравето на хората, животните или растенията;
- в) се отнасят до вноса или износа на злато или сребро;
- г) са необходими, за да се гарантира спазването на законови или подзаконови актове, които са в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение, включително и такива, които се отнасят до прилагане на митнически процедури, упражняването на монопол съгласно член II, параграф 4 и член XVII от ГАТТ, закрила на патенти, търговски марки и авторски права и предотвратяване на измамни практики;

- д) се отнасят до продукти от труд, полаган в места за лишаване от свобода;
- е) са наложени за опазване на национални богатства с художествена, историческа или археологическа стойност;
- ж) се отнасят до опазването на изчерпаемите природни ресурси, ако такива мерки влязат в сила заедно с ограничения по отношение на местното производство или потребление;
- з) са предприети в изпълнение на задължения по някое междуправителствено споразумение относно стоки, отговарящо на критериите, които са били представени на договарящите страни по ГАТТ и по които те не са изказали несъгласие, или когато самото споразумение е представено и по него не е изказано несъгласие по този начин¹;
- и) включват ограничения на износа на местни материали, необходими за гарантиране на съществените количества на такива материали за местната преработвателна промишленост през периоди, когато местната цена на такива материали се задържа на по-ниски нива от световната цена като част от правителствен план за стабилизация; такива мерки обаче не трябва да водят до увеличаване на износа на такава местна промишленост или на защитата, предоставена на такава местна промишленост, и не трябва да се отклоняват от разпоредбите на настоящото споразумение относно недискриминацията;
- й) са от основно значение за придобиването или разпространението на продукти, по отношение на които съществува недостиг като цяло или на местно равнище, при условие че такива мерки са в съответствие с принципа, че ЕС и държавата(ите) партньор(и) от ИАО имат право да получат справедлив дял от международните доставки на такива продукти и че мерки, които не са в съответствие с другите разпоредби на настоящото споразумение, се прекратяват веднага щом отпаднат условията, довели до тяхното прилагане.

¹ Изключението, предвидено в настоящата буква, обхваща всяко споразумение относно стоки, което отговаря на принципите, одобрени от Икономическия и социалния съвет по ГАТТ в неговата резолюция 30 (IV) от 28 март 1947 г.

ЧЛЕН 129

Исклучения във връзка със сигурността

1. Някоя от разпоредбите в настоящото споразумение не се тълкува:
 - а) като изискваща от ЕС или от държавата(ите) партньор(и) от ИАО да предоставят информация, разкриването на която те смятат за противоречащо на техни основни интереси в областта на сигурността; или
 - б) като възпрепятстваща ЕС или държавата(ите) партньор(и) от ИАО да предприемат действия, които смятат за необходими за защитата на техни основни интереси в областта на сигурността:
 - i) във връзка с ядрени материали или материали, от които те се получават;
 - ii) във връзка с трафик на оръжие, боеприпаси и военна техника и подобен трафик с други стоки и материали, когато се провежда пряко или косвено за целите на снабдяване на военен обект;
 - iii) във връзка с възлагането на държавна поръчка, която е абсолютно необходима за целите на националната сигурност или отбрана;
 - iv) предприети по време на война или друга спешна ситуация в международните отношения; или

- в) като възпрепятстваща ЕС или държавата(ите) партньор(и) от ИАО да предприемат действия в изпълнение на своите задължения по Устава на ООН, подписан в Сан Франциско на 26 юни 1945 г., във връзка с поддържането на международния мир и сигурност.
2. Комитетът на висшите служители се информира във възможно най-голяма степен за мерките, предприети съгласно параграф 1, букви б) и в), както и за тяхното прекратяване.

ЧЛЕН 130

Данъчно облагане

1. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение или на споразумение, прието съгласно настоящото, не се тълкува като възпрепятстваща някоя от страните при прилагането на съответните разпоредби на данъчното ѝ законодателство да прави разграничение между данъкоплатци, които не се намират в еднакво положение, а именно с оглед на мястото им на пребиваване или с оглед на мястото, където е инвестиран капиталът им.
2. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение или на споразумение, прието съгласно настоящото, не се тълкува като възпрепятстваща приемането или прилагането на мярка, целяща да предотврати избягването на данъчно облагане или укриването на данъци, в съответствие с данъчните разпоредби на спогодбите за избягване на двойното данъчно облагане или с други данъчни споразумения, или с местното данъчно законодателство.
3. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение не засяга правата и задълженията на страните, предвидени в данъчна спогодба. В случай на несъответствие между настоящото споразумение и такава спогодба, последната има предимство по отношение на несъответствието.

ЧАСТ IX

ОБЩИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 131

Затруднения по платежния баланс

1. Когато някоя от страните изпитва сериозни затруднения, свързани с платежния баланс или с външната финансова позиция, или е изправена пред заплаха от настъпването на такива, тя може да приеме или да запази ограничителни мерки по отношение на търговията със стоки.
2. Страните полагат усилия за избягване на прилагането на ограничителните мерки, посочени в параграф 1.
3. Всяка приета или запазена съгласно настоящия член ограничителна мярка трябва да е недискриминационна и с ограничен срок на действие, и да не надхвърля необходимото за справяне със ситуацията, свързана с платежния баланс и с външната финансова позиция. Тя трябва да е в съответствие с условията, установени в споразуменията в рамките на СТО, и с членовете на Учредителния договор на Международния валутен фонд (МВФ), в зависимост от случая.
4. Когато някоя от страните поддържа или приема ограничителни мерки или някакви изменения на такива мерки, тя своевременно уведомява другата страна и Съвета по СИП за тях и представя във възможно най-кратки срокове график за тяхното премахване.

5. В рамките на Съвета по СИП своевременно се провеждат консултации и в хода на тези консултации се оценяват ситуацията с платежния баланс на съответната страна, както и приетите или поддържани ограничения съгласно този член, като се вземат предвид, *inter alia*, фактори като:

- а) естеството и степента на затрудненията по платежния баланс и външната финансова позиция;
- б) външната икономическа и търговска конюнктура;
- в) други корективни мерки, които може да са на разположение.

6. При консултациите се обръща внимание на съответствието на всякакви ограничителни мерки с параграфи 3 и 4. Всички констатации за статистически и други факти, представени от МВФ, отнасящи се до валутен обмен, парични резерви и платежен баланс, се приемат, и заключенията се основават на оценката на МВФ за платежния баланс и външната финансова позиция на съответната страна, която приема или поддържа мярката.

ЧЛЕН 132

Определяне на страните и изпълнение на задълженията

1. Договарящите страни по настоящото споразумение са Република Кения, както и всички други договарящи страни по Договора за създаване на Източноафриканската общност, които се присъединяват към настоящото споразумение в съответствие с член 144 от настоящото споразумение, наричана(ни) по-долу „държавата(ите) партньор(и) от ИАО“, от една страна, и Европейският съюз, наричан по-долу „ЕС“, от друга страна.

2. За целите на настоящото споразумение понятието „страна“ се отнася, в зависимост от случая, до държавата(ите) партньор(и) от ИАО или до ЕС. Понятието „страни“ се отнася до държавата(ите) партньор(и) от ИАО и до ЕС.

3. Държавата(ите) партньор(и) от ИАО може(могат) да упълномощи(ят) един от своите представители да действа от нейно(тяхно) име по всички въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение.

4. Страните приемат всички общи или специални мерки, необходими за изпълнение на задълженията им по настоящото споразумение, и гарантират, че съблюдават целите, предвидени в него.

ЧЛЕН 133

Звена за контакт

1. С цел улесняване на комуникацията, свързана с ефективното прилагане на настоящото споразумение, всяка страна определя, на датата на влизане в сила на настоящото споразумение, звено за контакт за обмен на информация. Определянето на звено за контакт за обмен на информация не засяга конкретното определяне на компетентни органи по специални разпоредби от настоящото споразумение.

2. По искане на звената за контакт за обмен на информация всяка страна посочва службата или служителя, отговаряща или отговарящ за всеки въпрос, свързан с прилагането на настоящото споразумение, и предоставя необходимото съдействие за улесняване на комуникацията със страната, която е отправила искането.

3. Всяка страна, в зависимост от случая, по искане на другата страна и в законово допустимата степен, предоставя информация и отговаря своевременно на всеки въпрос на другата страна във връзка с действащи или предложени мерки, които биха могли да засегнат търговията между страните.

ЧЛЕН 134

Прозрачност и поверителност

1. Всяка страна гарантира, че нейните закони, подзаконовни нормативни актове, процедури и административни актове с общо приложение, както и международните ангажименти, свързани с въпроси в сферата на търговията, обхванати от настоящото споразумение, се публикуват в кратки срокове или в кратки срокове стават обществено достъпни и се довеждат до знанието на другата страна.

2. Без да се засягат специалните разпоредби относно прозрачността, предвидени в настоящото споразумение, информацията, посочена в настоящия член, се счита за предоставена, когато е била предоставена на правителството(ата) на държавата(ите) партньор(и) от ИАО и на Европейската комисия или на СТО или когато е била оповестена на официалните, обществено достъпни и безплатни уебсайтове на страните.

3. Настоящото споразумение по никакъв начин не изисква от която и да било страна да предоставя поверителна информация, чието разкриване би възпрепятствало правоприлагането или по друг начин би противоречало на обществения интерес, или би накърнило законни търговски интереси на конкретни публични или частни предприятия, освен в степен, до която разкриването може да е необходимо в контекста на процедура за уреждане на спор съгласно част VII. Когато подобно разкриване на информация е счетено за необходимо от арбитражен комитет, образуван съгласно член 113, последният гарантира пълната защита на поверителността.

ЧЛЕН 135

Най-отдалечени региони на Европейския съюз

1. Като се има предвид географската близост на някои от отдалечените региони на ЕС с държавата(ите) партньор(и) от ИАО и с цел заздравяване на икономическите и социалните връзки между въпросните региони и държавата(ите) партньор(и) от ИАО, страните полагат усилия за улесняване на сътрудничеството във всички области, попадащи в обхвата на настоящото споразумение, между най-отдалечените региони на ЕС и държавата(ите) партньор(и) от ИАО.
2. Постигането на заявените в параграф 1 цели се осъществява, в рамките на възможното, и чрез насърчаване на съвместното участие на държавата(ите) партньор(и) от ИАО и на най-отдалечените региони на ЕС в рамкови и специфични програми на ЕС в обхванатите от настоящото споразумение области.
3. ЕС се стреми да осигурява координацията между различните финансови инструменти на политиките на ЕС за сближаване и развитие с цел насърчаване на сътрудничеството между държавата(ите) партньор(и) от ИАО и най-отдалечените региони на ЕС в обхванатите от настоящото споразумение области.
4. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не възпрепятства ЕС да прилага съществуващите мерки, целящи да се коригира структурната социална и икономическа ситуация в неговите най-отдалечени региони в съответствие с член 349 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

ЧЛЕН 136

Отношение към други споразумения

1. В случай на каквото и да било несъответствие между разпоредбите на настоящото споразумение и разпоредбите от част 3, дял II от Споразумението от Котону или съответните разпоредби на заменящото го споразумение, разпоредбите на настоящото споразумение имат предимство, с изключение на разпоредбите относно сътрудничеството за развитие, съдържащи се в част 3, дял II от Споразумението от Котону или съответните разпоредби на заменящото го споразумение.
2. В случай на несъответствие между разпоредбите на част V от настоящото споразумение и Споразумението от Котону или заменящото го споразумение, предимство имат разпоредбите на споразумението от Котону или съответните разпоредби на заменящото го споразумение.
3. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение не може да се тълкува като пречка за приемането от някоя от страните на всички подходящи мерки, които са в съответствие с настоящото споразумение и са предвидени в Споразумението от Котону или в съответните разпоредби на заменящото го споразумение.

ЧЛЕН 137

Отношение към споразуменията в рамките на СТО

Страните се споразумяват, че никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не ги задължава да действат по начин, несъвместим със споразуменията в рамките на СТО.

ЧЛЕН 138

Уведомления

Уведомленията, които се изискват съгласно настоящото споразумение, се отправят в писмена форма и се изпращат на правителството(ата) на държавата(ите) партньор(и) от ИАО или на Европейската комисия, в зависимост от случая.

ЧЛЕН 139

Влизане в сила

1. Настоящото споразумение се подписва и ратифицира или одобрява в съответствие с конституционните или вътрешните правила и процедури, приложими за съответните страни.
2. Настоящото споразумение влиза в сила на първия ден от втория месец, следващ месеца, през който всяка от страните е уведомила другата за приключването на посочените в параграф 1 процедури съгласно вътрешното право.
3. Уведомленията за влизане в сила на настоящото споразумение се изпращат, в случая на държавата(ите) партньор(и) от ИАО — до съответните депозитари на настоящото споразумение в държавата(ите) партньор(и) от ИАО, а в случая на ЕС — до Генералния секретар на Съвета на Европейския съюз, които са съвместни депозитари на настоящото споразумение. Всеки депозитар уведомява другия депозитар за получаването на последния инструмент за ратификация, с който приключват вътрешните правни процедури, необходими за влизането в сила на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 140

Денонсиране

1. Всяка държава партньор от ИАО или ЕС може да изпрати на другата страна писмено уведомление за намерението си да денонсира споразумението.
2. Денонсирането поражда действие една година след уведомяването на другата страна.

ЧЛЕН 141

Териториално приложение

Настоящото споразумение се прилага, от една страна, на териториите, на които се прилага Договорът за Европейския съюз и Договорът за функционирането на Европейския съюз, и от друга страна, на териториите на държавата(ите) партньор(и) от ИАО. Използването на понятието „територия“ в настоящото споразумение се разбира в този смисъл.

ЧЛЕН 142

Клауза за преглед

1. Настоящото споразумение подлежи на преглед на всеки пет (5) години от датата на влизането му в сила.
2. Във връзка с прилагането на настоящото споразумение всяка страна може да прави предложения, целящи адаптирането на сътрудничеството в областта на търговията въз основа на придобития по време на прилагането на настоящото споразумение опит.
3. Независимо от параграф 1, страните се споразумяват, че може да бъде направен преглед на настоящото споразумение с оглед на изтичането на срока на действие на Споразумението от Котону или на заменящото го споразумение.

ЧЛЕН 143

Клауза за изменение

1. Страните могат да се споразумеят в писмена форма да изменят настоящото споразумение. Всяка от страните може да представи за разглеждане пред Съвета по СИП предложения за изменение на настоящото споразумение. Другата страна може да представи становище по предложенията за изменение в срок от деветдесет (90) дни от датата на получаване на предложението.

2. Ако Съветът по СИП приеме изменения на настоящото споразумение, тези изменения се представят на страните за ратификация, приемане или одобряване в съответствие с техните съответни конституционни или вътрешни правни изисквания.

3. Измененията влизат в сила, след като страните разменят помежду си писмени уведомления, които удостоверяват, че те са приключили своите съответни приложими законови изисквания и процедури, на договорена между тях дата.

ЧЛЕН 144

Присъединяване на договарящите страни към Договора за създаване на Източноафриканската общност

1. Настоящото споразумение е открито за присъединяване за всяка държава, която е договаряща страна по Договора за създаване на Източноафриканската общност. Искане за присъединяване се представя на Комитета по СИП.

2. Страните разглеждат въздействието на присъединяването на държавата(ите), посочена(и) в параграф 1, върху настоящото споразумение. Съветът по СИП може да реши приемането на всякакви преходни мерки или мерки за изменение, които могат да се окажат необходими.

ЧЛЕН 145

Присъединяване на нови членове към Европейския съюз

1. ЕС уведомява държавата(ите) партньор(и) от ИАО за всяко искане за присъединяване на трета държава към Съюза.
2. В хода на преговорите между ЕС и третата държава, посочена в параграф 1, Съюзът се стреми:
 - а) да предоставя, по искане на държавата(ите) партньор(и) от ИАО и в рамките на възможното, информация по всякакви въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение; и
 - б) да взема предвид опасенията, изразени от държавата(ите) партньор(и) от ИАО.
3. ЕС уведомява държавата(ите) партньор(и) от ИАО за влизането в сила на всеки договор относно присъединяването на трета държава към ЕС.
4. Съветът по СИП разглежда, в достатъчно дълъг срок преди датата на присъединяване на трета държава към ЕС, всяко въздействие, което това присъединяване може да окаже върху настоящото споразумение. Страните могат по решение на Съвета по СИП да предвидят необходимите адаптации на настоящото споразумение или преходни разпоредби.

ЧЛЕН 146

Автентични текстове

1. Настоящото споразумение е съставено в два еднообразни екземпляра на английски, български, гръцки, датски, естонски, испански, италиански, латвийски, литовски, малтийски, немски, нидерландски, полски, португалски, румънски, словашки, словенски, унгарски, фински, френски, хърватски, чешки и шведски език, като текстовете на всички езици са еднакво автентични.
2. Текстът на ирландски език ще бъде утвърден чрез размяна на дипломатически ноти между Европейския съюз и Република Кения след подписването на настоящото споразумение и преди влизането му в сила.

ЧЛЕН 147

Приложения и протоколи

Следните приложения, протоколи и съвместни изявления към настоящото споразумение съставляват неразделна част от настоящото споразумение.

Приложение I	Мита за продукти с произход от държавата(ите) партньор(и) от ИАО
Приложение II	Мита за продукти с произход от ЕС
Приложение IIIa	Модел за развитие по СИП
Приложение IIIб	Целеви показатели, цели и други показатели за развитие
Приложение IV	Съвместна декларация относно държавите, установили митнически съюз с Европейския съюз
Приложение V	Търговия и устойчиво развитие
Приложение VI	Съвместна декларация на Европейския съюз и Република Кения относно икономическото сътрудничество и сътрудничеството за развитие съгласно настоящото споразумение
Протокол 1	Относно административната взаимопомощ по митнически въпроси
Съвместно изявление 1	Съвместно изявление относно правилата за произход на Европейския съюз и Република Кения
Съвместно изявление 2	Съвместно изявление относно търговията и устойчивото развитие на Европейския съюз и Република Кения

В ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА КОЕТО долуподписаните упълномощени представители положиха подписите си под настоящото споразумение.

Съставено в нагодина

За Европейския съюз

За Република Кения

